

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip utca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít szigorú diszkréciónal mellé Rothstein Dávid, S. A. Ujhely, Kossuth Ferenc u. 3.

25 ÉVES szolid, szorgalmas, szombatartó iparos fiamat megnősítendő vallásos, jó családból, 20-22 éves csinos leánnyal, 4000 P. hozományjal. Lehet vidéken is, hol önállóíthatná magát szakmájában és mellette egy szatocs üzletet is nyitna. »Szolid« jelige.

NŐSÜLNE jobb családból való, jesivát járt fiatalember, jólmező üzlettel. Igénye *מחנה* jobb család, fiatal, csinos, intelligens leány. Választ a kiadóba »18.000« jeligére.

KERESEK jólnevelt, csinos leányom részére ben tajre böchert, kit a *schitesz* ra kitanítanék és állásba jutásáig eltartanám. Hozomány 2000 pengő. Fiatal özvegyember nincs kizárva. Leveleket „Bász tajur» jeligére a kiadóhivatalba.

BENŐSÜLNE zsidó családba vallásos, jó hangu fiatalember, ki a *schiteszt* is kitanulná. Leveleket Holló u. 12. II. 20. Einhorn Zsigmond.

VIDÉKI zsidó család keres benősülés céljából leánya részére 26-28 év körüli jócsaládból való felsőréskészítőt, ki szakmájában jártas. Megélhetés biztosítva. Jelige »Nyugodt élet.«

ISMERETSEG hiányában ezután keresek csinosnak mondott, intelligens, üzleti jártassággal bíró leányomnak oly konzervatív gondolkozású fiatalembert, kit 20 év óta fennálló üzletembe társul fogadnék. Teljes című leveleket »MAZEL« jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

MESZ, hófehér, fával égetett, (Étesdinél szebb); **TUZIFA**, mindenféle tűzifa kapható, Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

GYERMEK mellé háziartásban, főzésben jártas 17 éves leányom július elejére állást vállal. »Hűség« jeligére a kiadóhivatalba.

KERESEK azonnalra orth. zsidó leányt, ki cseléd mellett minden házi teendőt elvégez. Ajánlatokat fizetési igényekkel Ábrahám Izidor, Pásztó, Heves m.

FESTÉKESEKNÉL és fűszereknél jól bevezetett ügynök azonnalra felvétetik, Eötvös uca 24. I. em. 16.

REPREZENTÁLNI tudó, intelligens, orth. házikisasszony, éves praxisal állást keres, szerény igényekkel. Legfőképpen családis bánásmódról reflektál. Szíves megkereséseket Farkas Dávid, Makó, címre kér.

ORTH. SAJT, VAJ ÉS LIPTÓI TURÓ gyártás, pontos postai szétküldés az egész országba, mérsékelt árak mellett. Központi Tejcsernok, Sátorlajuhely.

KOMPRESZ és merkantil betűszedő keres azonnali belépésre oly állást, hol a szombatot megtarthatja. Müller Mihály Fegyvernek.

SZÜNIDŐRE 11 éves leányomat nyaralásra odaadnám. Megkeresés kéri »Vallásos« jeligére a kiadóhivatalba.

PARÓKÁT tartós hullamokkal (práparált) hajból legolcsóbban készít Teitelbaum Helén, Miskolc Szentpályi-u. 1.

NYOMDAI MUNKA minden ágában perfect szakmunkás azonnal felvétetik. Ugyiszintén bevezetett ügynök is. Cím »Nyomda« jeligére a kiadóban.

21 ÉVES jó megjelenésű böcher okt. 1-re alkalmazást elfogad, *melamed*-állást, *gemore*-tanítást, jó *baálfile*-állást, *schiteszt* és kisebb fiuk tanítását vállalja szigorúan vallásos *kile*-ben. Tóra« jeligére.

JOBBSZALÁDBÓL való vallásos fiatalember, volt talmudista, aki utóbbi időben mint házi tanító működött, egyúttal üzleti munkát is végzett, állást keres. Vidékre is menne. Előbbi működéséről jó bizonyítványokkal rendelkezik. — »Szorgalmas és megbízható 22« jeligére a kiadóba.

KAJSZINBARACK szállítás július elejétől 5 kilos postacsomagban Lilienthá I, Csongrád.

JUHTURÓ ORTH. KÖSER, naponta friss, minden mennyiségben leszállítva. Első Debreceni Turógyár. Debrecen, Darabos utca 20. szám.

Mindenféle nyomtatvány legolcsóbban beszerezhető Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdájában Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakab villanyerőre berendezett sírkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

הללם köszörelését és tükörfényesre polirozását, gyertyatartók, disztárgyak ezüstözését és nikkelezését felelősséggel vállalja Garfunkel Mór műköszörüs és készüeme Nyiregyháza, Széchenyi-tér 6.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalos **GROSZBERG JENŐ.**

Hoffmann és Társa könyvnyomda. Budapest, VI. Proféta uca 7

DISKAY MONA LISA

művészi fényképező műterme
B U D A P E S T
VII., Rákóczi-ut 74. III., Zsigmond-u. 36.
Telefon: J. 350-89. • Telefon: Aut. 517-40
Magy. Divatcsarnok Lukács sfürdővel szemben.
házában.
Címre kérjük ügyelni!

Kedvezményes áru szelvény.

Utalvány nélkül 50 százalékkal drágább. Ezen kedvezmény érvényes fényképnagyítókra is.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Az országos gyűlésről

A hazai orthodoxia országos szervei: a központi bizottság és az országos képviselőség két napig tárgyalták a központi iroda elébük terjesztett referátumait. A tanácskozás menetén elgondolkozva, teljes joggal megállapítható, hogy eredményes, komoly és az orthodoxia erkölcsi érdekeinek teljesen megfelelő volt. A bibliai bölcs (Kajhelesz) szavai megvalósultak:

„a tanácskozási szavai mint megszilárdított szögek, mindannyian egy pásztortól valók“.

כלי אסוחות נתנו מרועה אחד

Az országos gyűlés elsősorban ösztönzést jelent mindannyiunk számára az orthodox szervezet megszilárdítása munkájában. Nagyon fontosak ezért bizonyos elvi megállapítások, amelyek le lettek rögzítve a két nap alatt. Elsősorban az u. n. askenáz-szefárd ügy elintézésére gondolunk. Olvasóink emlékezzenek, hogy mindenképpen tiltakoztunk az ellen, mintha az orthodoxia kebelén belül askenáz és szefárd ritusbéliek között külön képviselést igénylő eltérés volna. Egy kis fölösleges lárna volt a dolog körül, de a központi bizottság ama határozata, hogy a kérdést még arra sem tartja méltónak, hogy érdemben szót vegyegessenek fölötte a tágabb körű országos képviselőségben.

a mesterségesen előidézett művihart egyszersmindenkorra lecsendesítette.

Tanácskozások alkalmával természetesen véleményeltérések vannak, mondja Rabbi Jehajszúa, a fennidézett szentirás ige magyarázatában (Chagigo 3): »ezek szigorubbán, mások könnyebben ítélnék, az nem baj, csak tudatában legyenek a tanácskozási annak, hogy: »egy pásztortól, egy eszmé-

ből erednek a felvetett kérdések.« Sokan bizonyára sajnálni fogják, hogy Magyarország egyik legnagyobb rabbinus tekintélyének, a mádi főrabbinak a hitközségek egy részének belső megújodására vonatkozó ajánlatát, — amelyről a Zsidó Ujság mult számában írtunk, — nem kerülhetett tárgyalás alá. Elmaradt továbbá az iparos-jesiva ügyében való állásfoglalás. Ellenben az »Országos Tórnché Jesivosz«-nak szélesebb alpra fektetése a hazai orthodoxia szellemi jövője szempontjából rendkívül horderejű lehet. A tisztviselő-ügyben hozott határozatok körül bizonyára véleményeltérések s rekriminációk lesznek, azonban egy dolog nem lehet vitakozás tárgya: a tanácskozási összessége, a felszólalók mindegyike a hazai orthodoxia, a vallásosság és a Tóra szempontjait tartotta egyedül irányadónak és ez a körülmény áldásossá értékeli a lefolyt magas színvonalu országos nagygyűlést.

E szempont feltétlen érvényesítése, az orthodox közéleti terén eredményezni fogja mindenesetre azt, hogy a mérgezett nyilakkal való lövöldözés, amelynek szomorú tanúi vagyunk egyes vidéki hitközségekben, meg fog szünni s beáll a speciális belső genfi konvenció, amely azt követeli: »vehevédon esz kol odom lechaf zechusz« jóindulattal kell minden embert megítélni, még ha nincs is olyan véleményen bizonyos dolgokban, mint mi. Csak azt tételjük fel róla, hogy öneki is szíven fekszik az orthodox vallásosság ügye, őt is ugyanegy eszme diadalrajutása hevit: a Tóra, a miczvó érvényrejutása az egyéni élet s a zsidó közélet minden vonatkozásában. Ennek a jegyében állott a kedden és szerdán ün-

nepélyes keretek közt lefolyt nagy orthodox összejövetel.

A nagygyűlés megnyitása előtt.

Hat évvel ezelőtt alakult meg az országos képviselőség, amelyet általánosan 100-as bizottságnak neveznek s az idők mostohasága és egyéb okok miatt három év óta csak most nyílt alkalma a központi iroda referátumainak meghallgatására. Erre az alkalomra természetesen nagy számmal jelentek meg a megválasztottak. Régi ismerősök nagy örömmel üdvözlik egymást, eszmecsereelő csoportok alakulnak, hamarosan megvan az ismerkedés, gyorsan megállapítást nyer, mily közös az ideál, amelyért minden orthodox ember küzd. Mindebből látszik, mily alaptalan és felületes az gyakran hangoztatott frázis: a vidéki orthodoxia indolens, nem törődik a közösség (כלל) ügyeivel. Igaz ugyan, hogy a súlyos életküzdő meg-szükkíti a látókört s az egyes hitközségi tagokat az országos zsidó ügyekkel való foglalkozástól viszsztatartja a helyzet, amely azt diktálja: »anijé ichó kajdmin« hogy az egyes hitközség keretén belül oly feladatok vannak, amelyeket elsősorban kell megoldani s csak azután következnek a hitközség keretén túlmenő orthodox munka. Mindezek ellenére a delegátusok gyűlés előtti megjegyzéseiből kitűnt a tájékozottság, a felfigyelő érdeklődés és várakozás, továbbá az orthodox szervezet megerősítésében rejlő erkölcsi ésvallási értéknek teljes mértékben való átérzése. Így tehát csak sajnálni lehet e kitűnő testület ritka összejövetelét, s az összes jelenlevőkben az az óhaj támadt, hogy ilyenmü ülések a jövőben gyakrabban történjenek.

Az orth. központi bizottság ülése

Az orthodox központi bizottság kedden tartotta összejövetelét Frankl Adolf elnök és Hartstein Lajos ügyvezető alelnök vezetésével. Jelen voltak a debreceni, kisvárdai, mádi, szombathelyi főrabbi; óbudai Freudiger Abraham, óbudai Freudiger Lipót, Korrein Dezső (Budapest), Bernfeld Sámuel (Debrecen), Schwarcz Izidor (Győr), Friedmann Hermann (Mándok), Mandula Mór (Miskolc), Steiner Vilmos (Pápa), Weisz Gáspár (Tiszafüred).

A bizottság alaposan megvitatta — s ez merítette ki az ülés nagyrészt — az országos képviselőtestület szerdai ülése elé terjesztendő javaslatokat s teljesen egyöntetűen határozott a felvetett kérdésekben.

Elvi jelentőségű az a határozat, amelyet az erőszakosan előráncigált ominózus u. n. „askenáz-szefárd” ügyben hoztak. A bizottság megállapította, hogy az orthodoxia szervezeti testületében — enélkül a tendenciózus beállítás nélkül is egyaránt arányosan — helyet foglalnak az askenázok és a szefárdok, de mandátumaikat a kapcsolataiktól függetlenül, egyéni rátermettségük folytán nyerték el. Az országos bizottság ennél fogva visszautasítja és komolytalannak minősíti azt az illetéktelen helyről felvetett követelményt, hogy: „askenázok és szefárdok az orthodox szervezet keretében külön jogállással birjanak s az eljövendő választások alkalmával paritásos alapon kell bejönniök a

központi bizottság és az országos képviselőtestületbe”. A központi bizottság az egész dolgot komolyságnélküli volta, valamint az orthodox egységet megbontani akaró célzatossága miatt még arra sem érdemesíti, hogy visszautasításával az országos képviselőtestületet érdemlegesen foglalkoztassa és ezért erre vonatkozólag még előterjesztést sem tesz. A bizottság kategorikusan leszögezi, hogy az egész mozgolódásnak sem vallástörvényeinkben, sem szervezeti szabályainkban semmiféle gyökere nincsen.

Miután még egyes hitközségekben előforduló viszálykodások ügyében határozatok és néhány napirenden szereplő (hazai és külföldi relációju) ügyekben döntöttek, az ülés véget ért.

Gottlieb pápai főrabbi z. c. l. emléktáblája

A pápai Tiferesz Bachurim egy-let vasárnap avatta fel meghatározó szép ünnepség keretében ezt a márványtáblát, amelyet az oly korán megdicsőült Gottlieb Sámuel főrabbi emlékére emeltek. Az ünnepélyen a hitközség színe-jára megjelent Breuer Lázár elnökkel az élén. Mincha után áhítatos csendben kezdte meg Pressburger Mihály pápai rabbi emlékbeszédét, amelyben szent igékkel kapcsolatban esetelte a hitközséget, ez ifjusági egyesületet és az egész orthodoxiát ért nagy veszteséget. A nagyvadású beszéd után Marton Ig. L. megkapóan jellemezte a megdicsőült főrabbi értékes s örökké emlékezetes működését, fennkölt egyéniségét. Beszéde közben — lehullott a lepel az emléktábláról. Nagy megilletődés veit erőt a hallgatóságon, a mikor az elhunyt mester jeles fia, Gottlieb Benő lépett a szószékre. Könnyes szemekkel s meghatottságtól vibráló hangon elmondta, milyen kiváló eredményeket egyesített magában az ő édesapja és hogy mennyire szíven viselte a pápai ifjuság vallásos nevelését. Herceg Gyula ifjusági elnök lelkes beszédben megfogadta, hogy a Tiferesz Bachurim a megdicsőült

lelkipásztor szellemében akar haladni és hogy minden egyes tag-nak Gottlieb főrabbi ragyogó egyénisége egész életében utmutató lesz. A megkapó szép ünnepséget méltó módon fejezte be Löwy Lázár főként szivbemar-koló „Kél mólé rachamim” imája, A kiváló főrabbi emléktábláját Singer Miksa celldömölki kőfaragó alkotta meg. Az emléktábla mindkét oldalán szeliden égő két gyertya nemcsak azt szimbolizálja, hogy a kegyelet virraszt a felejthetetlen férfi emléke felett, hanem azt is akarja kifejezni, hogy életének áldásos tartalma és irányítelő fontossága abban

3 P. 50-től

kezdve lakodalmakat, banketteket, mindenféle ünnepélyeket vállal

a kitűnő konyhájáról általánosan elismert

Weisz, orth. vendéglős

Paulay Ede-utca 21. sz.

Menü rendszer.

Olcsó előfizetési árak!

a kétféle világosságban sugárzik, amelyet a Szentírás úgy fejez ki: „a vallási törvény gyertya s a Tan világosság” („ki nér miczvo ve-Szajró ajr”), mert valóban a miczvo és a Tajró töltötte be egész életét.

Az emlékkő felirata a boldogult főrabbi nevének betűit fel-tüntető akrosztichonos vers, amelyet a fia állított össze, oly héberséggel, mely méltó az apához, aki híres volt kitűnő héber verselési és költői készségéről, emiről többek között a Zsidó Ujság alapítójának, bold. Groszberg Lipót sírkövére írt mesteri epitafi-uma tanúságot tesz. A pápai emléktábla felirata többek között azt mondja Gottlieb főrabbról:

Tóranak fejedelme, bölcsesség atyja, hűséges mester, községe kegyeltje, tiszta és jámbor, napként ragyogó, szerette népét, rábizott nyáját, lelkesedésre lánggató ifju csemétünket a „Tiferesz Bachurim”-ot növelte, emelte hatalmas szellemét az ifjaknak nyilvánító buzgósággal igyekezett erejük fokozására, terelte a Tórához édes oktatásával és elszállt lelke, szentségben, tisztán, itthagyt bennünket, egyenként bánatban élte virágjában elpihent Edenben.

Az Aguda problémáiból

Melyik orthodoxiáé legyen a vezérszerep? — Mi van a Jewish Agency kérdésével?

— Frankfurti tudósítónktól —

Az Aguda vezetősége tudvalevőleg szeptemberre hívta össze Bécsbe a kongresszust, a Kenészió Gedajlót. A kongresszus anyagának megbeszélésénél a németországi Aguda-szervezetek egy részénél oly pont diskusszióját kezd-ték meg, amelynek elintézése igen fontos érdeke a nagy szervezetnek.

Az Aguda tagállománya ugyan is három rétegre osztható: a németországi Breuer-féle orthodoxia, a németországi »Gemeinde-orthodoxie« és a kelet európai orthodoxia. A Breuer-féle orthodoxia tudvalevőleg, — a magyar orthodoxiához hasonlóan — teljesen különálló hitközségi szervezetekben látja az orthodoxia fennmaradásának egyetlen módját. Ezért Németországban a »Trennungs-orthodoxie« (elkülönülő orthodoxia) jellelök ezt az irányzatot. Mivelhogy Németországban igen sok helyen az orthodoxok nem válhatnak ki külön hitközséggé, a nagy hitközség kebelében belül alkotnak orthodox csoportot. Ez a »Gemeinde-orthodoxie« (hitközségi orthodoxia). A kelet európai orthodoxia is teljesen különálló vallási életet él oly hitközségekben is, ahol a politikai viszonyok nem engedik meg külön hitközségek felállítását. A kelet európai orthodoxia és a német Trennungs-orthodoxie közötti legfontosabb eltérés azonban az, hogy a kelet európai orthodoxia, hasonlóképen a magyar orthodoxia egy része, nem fogadja el a »Tajró im Derech Erecz« elvet, amelynek értelmé az, hogy a zsidó nevelés-

nek egyesíteni kell a speciális zsidó oktatás mellett a korszerű prófán műveltséget, mert eme elv mellett állandóan kísért a veszedelem, hogy a korszerűség esetleg kiszoríthatja vagy egyre jobban fogja majorizálni az egyetlen örök zsidó értéket: a Tóranulást. Az »Aguda« szabályzatának 4. §-a adta ezután az alkalmat, hogy az orthodoxia eme árnyalatai ütköző-pontba kerüljenek. Ez a pont ugyanis azt mondja, hogy az Aguda vezetőségében csak az foglalhat helyet, aki »külön orthodox hitközség« tagja. Az Aguda egyik csoportja most azután Lipcsében gyűlést tartott, amelyen ennek a pontnak megváltoztatását követelték. Azzal érveltek, hogy sok »hitközségi orthodox« és sok »miz-rachista« alkalmas volna az Agudában való vezető szerepre, így tehát a paragrafust át kell fogalmazni. A főérv az, hogy az Aguda nem lehet csupán egy pártnak, hanem a Tórához hű összességnek a szervezete. E törekvés ellen természetesen nagy felzudulás támadt a németországi Breuer-féle frakcióban. Szerintük a 4. §. ilyen áttilizálása az Agudát a mai határozott orthodox jellegétől megfosztva, vizenyössé, se hideg, se meleg párttá tenné. Sokan pedig időszerűtlennek mondják az egész kérdés felvetését, mert félni kell, hogy a kelet európai orthodoxia tovább menne a következetességben s azt követelné, hogy azok sem lehetnek az Aguda vezetőségében, akik a »Tajró im Derech Erecz« elvét vallják s gyakorolják.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló ort. ségben minden csemegé- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

Már pedig az kétségtelen, hogy az Aguda erősségei, mozgóatóri, propagatórikus tehetségei, buzgó előharcosai ebből a körből kerülnek ki.

Egy másik sorsdöntő kérdés a »Jewish Agency« ügye. Az Aguda hivatalos lapja szerint a kérdés merituma a következő: tény az, hogy a cionista szervezetnek sikerült a gazdag amerikai zsidókat megnyerni ama tervnek, hogy mint nem-cionisták vegyenek részt a »Jewish Agency« keretében, a palesztinai munkában. Ebből következőleg kockán forog a zsidó oktatásügy Palesztinában. Az Aguda eddig, vallási szempontból igen értékes, bár nem nagy terjedelmű iskolahálózat felett rendelkezik. Hogyan használhat Erecz Jiszroél vallási oktatásügyének? Azzale, hogy a Jewish Agency keretében belül küzd az igazáért, különösen azért, hogy a Jewish Agency a gazdasági dolgokon kívül semmiféle kulturális vagy oktatási dologgal ne foglalkozzék? Vagy pedig legoélszerűbb lesz kívül maradni s evvel a különállással állandóan dokumentálni azt, hogy a vallásos nevelés ügye nincsen jó kezekbe letéve, a Jewish Agency megalakulása dacára sem.

Feszülten várja az egész zsidó világ: megoldásra kerülnek-e ezen problémák a Kenészió Gedajlón, ahol a Tóra annyi kiválósága s reprezentatív értéke fog megjelenni.

Hajszálak kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajlétvoltítószer szétkildése utasítással, 25 éve legfokéletebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Az országos képviselőiség ülése

A megnyitás.

Igaz tisztelettel s őszinte nagy-rabecsüléssel üdvözlö a gyűlés az elnöki széket elfoglaló: Frankl Adolf elnököt. Ünnepeles csendben kezdi meg az elnök köszöntő szavait. Mindenki felfigyel, amikor a hazai orthodoxia reprezentatív gyülekezetét az ősrégi »berüchim háboim« köszöntéssel fogadja. Beszéde ugyanugy jellemezhető, a mint egykor a nagy Rabbi Eliezer ben Jakov tanaita tudományát dicsőítették: »káv venóki«, csak egy mértéknyi, de tiszta, tiszta nemcsak logikájánál fogva, hanem mert a legtisztább meggyőződés, őszinte vallásosság, az orthodoxyát szívében viselő szeretetének forrásából fakad. S a hallgatóság érezte azt is, hogy amit a Talmud R Eliezer ben Jojsze előadásáról mond: »szé oznechó kááfárcseszes; — magyarázata hallatára füledet hangtölcsérré formáld«, azonképen meg kell hallgatni koncentrált figyelemmel, ha Frankl Adolf szól az orthodox zsidók problémáiról. Az országos elnök röviden és világosan jelezte a tárgyalandó kérdések velejét, rámutatott a tanácskozás fontosságára s felkérte Hartstein Lajos ügyvezető alelnököt a napirenden levő ügyek referálására. A jegyzőkönyvet dr. Reiner Imre, irodai jogtanácsos vezette.

Béke a neológokkal.

Hartstein Lajos elsősorban az orthodox szervezet általános helyzetéről ad felvilágosítást s megállapítja, hogy a szervezet különállása immár mindenképen elismerésre talál a neológ szervezet részéről s így mi sem áll utjába annak, hogy az egész zsidóságot érdeklő ügyekben a két szervezet párhuzamosan együtt haladjon, az orthodoxia különállásának félre nem ismerhető módon való kidomborításával. E tekintetben az orthodoxyiára a legjobb benyomást keltette báró Kohner Adolf, a kongresszusi országos iroda elnökének a márciusi neológ nagygyűlésen tett nyilvános és korrekt nyilatkozata.

Csatlakozás a Reviziós Ligához.

Nagy lelkesedést keltett Hartstein további fejtegetése, amelyben kiemelte a hazai orthodox zsidóság mindenkor megnyilatkozott hazafiasságát, amelynek természetes folyományaképpen kéri a nagygyűlést, hogy mondják ki egyhangulag a reviziós ligához való csatlakozást. Az indítványt egyhangulag elfogadták. A nagygyűlés deklarációja kb. a következő:

„A magyarországi autonóm orthodox izraelita hitfelekezet országos képviselőisége, mint a magyar orthodox zsidóság törvényes képviselője: 1929 évi június hó 26-iki ülésében örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy ünnepelesen nyilatkozzon: a magyar reviziós gondolat mielőbbi győzedelmében való rendíthetetlen hitét. Az ideig-óráig elnyomott igazság lényessége immár szemlátomást megvilágosítja az elméket és szánandóan megcsontított hazánk sorsa iránt lassan-lassan visszahívja az idegen szívek rokonszenvét és jóakarátát is. A Mindenható különös kegyelméből: már nekünk megadatott látni, hogy utban van igazság. Az ennek győzelme érdekében való hatékony közreműködést: minden orthodox magyar zsidó legszentebb kötelességének és legbaldogabb feladatának tekinti. Az Országos Képviselőiség megbizze az Orthodox izraelita Központi Iroda Elnökségét, hogy a Magyar Reviziós Ligához való egyidejű csatlakozásával: a magyar orthodoxyiának ezt az ünnepeles manifesztációját a Liga nagyérdemű Vezetőségének hozza tudomására.”

Örökös bizottsági tagok választása.

Hartstein ügyvezető alelnök a központi bizottság határozata értelmében az országos képviselőiség elé azt az indítványt terjeszti, hogy örökös tiszteletbeli tagoknak választassanak az orthodox rabbikar ama tagjai, kik hosszú éveken át tekintélyükkel és közreműködésükkel az orthodoxyia ügyének nagy szolgálatot tettek. Az országos gyűlés egyhangulag magáévá tette az indítványt, amelynek értelmében a központi bizottság örökös tagjaivá lettek beválasztva a budapesti, büdapesti, egri, mádi, szombathelyi, váci főrabbi.

Statusquo szervezkedés, Palesztina.

A referátum további pontja a statusquo mozgalommal szemben való állásfoglalás. Tekintettel ar-

ra, hogy ez a szervezkedés kimondottan az orthodox szervezet elleni küzdelmet is programjába vette és az orthodoxok megtévesztésére alkalmas »vallásos« jelszavakkal operál, szükséges rámutatni arra, hogy a statusquók ellen kiadott s az orthodoxyia nagy gaonjai által kibocsátott tilalom érvényben van. Ez vonatkozik a cionizmusra és minden válfajára is. Ez alatt értendő a mizrachizmus, valamint a mult évben megalakult Pro-Palesztina mozgalom is. Ezzel szemben szükséges állandóan ki-domborítani az igazi orthodox Palesztina-munkát, amely a »Rabbi Méir Báál Nész« perselyeknek gondozásában áll s amelynek célja támogatni a Kajjel törekvéseit. Az indítványokat egyhangulag elfogadták.

A mádi gaon שלישי felsezólalása.

Nagy figyelem közben emelt szót Winkler Lipót, a világteljes kinténynek örvendő hegyaljamádi főrabbi. Az ősz gaon kiindul a »Zsidó Ujság« mult heti vezércikkéből, ahol szó van arról, hogy itt volna az ideje kimondani: a vallástörvények megszegése nem lehet orthodox hitközségi vezető. Ez a követelmény a Sülichon Orüch-ban gyökeredzik. A Remó (Chajsen Mispot 37. §.) értelmében ugyanis a hitközség vezetője (zajin tüvé hakohol) nem lehet oly ember, aki vallási előírást megszeg. Annál is inkább vonatkozik ez arra az esetre, ha a hitközségi elnök kimondottan törői parancsot szeg meg állandóan s következetesen. Az orthodoxyia belső érdeke volna — ugymond — a purifikáció e munkáját elvégezni. Szükséges — mondta, — hogy az Iroda éljen ily tartalmu felterjesztéssel a kormányhoz és ez nem fog elzárkózni ilyenmü paragrafnak az alapszabályokba való beiktatásától. (Nagy tetszés.)

Hartstein azt válaszolja erre, hogy nincs oly orthodox ember, aki nem vallaná ugyanazt a nézetet e kérdésben, amit a mádi főrabbi kifejtett. A kérdés azonban most nincs napirenden, de minden megtörténik, hogy adott időben, amikor a kérdés megérik, megtörténjen a kellő intézkedés a

orthodoxia megerősítését célzó eme fontos ügyben.

A hitközségi alkalmazottak ügye.

Nagy érdeklődés kíséri erről a fontos ügyről szóló referátumot. Hartstein Lajos bevezetőben határozottan kiemeli, hogy a hazai orthodoxyia becsületbeli ügye végre valami konstruktív intézkedést tenni a tisztviselők ügyében. Ez alatt kizárólag nyugdíj, aggság, rokantsági és özvegyi biztosítás értendő. Mindaz, ami az anyagi törekvéseken túl történt a tisztviselők egyesületében, elutasítandó. Nem lehet ludomásul venni a sachtim-szövetség által hozott határozatokat, s a rabbibizottság határozata szerint, nem lehet elismerni a chazokó-igénylések intézményes megalkotását. Ajánlja, hogy bizottságot küldjenek ki a tisztviselők ügyében, amely záros határidőn belül terjessze be indítványait s jelentését.

A kérdéshez elsőnek Katzburg özdi főrabbi szól. Hangsúlyozza a hitközségek kötelességeit e tekintetben. Biztosítás utján véli a kérdés megoldását. Ellenben a leghatározottabban tiltakozik a diktatórikus hang ellen, amely e kérdések tárgyalásánál — az ügy értelmére — egy bizonyos sajtó-organumban — meghonosodott, sőt magát a sochtim-organum létezését is kifogásolja.

Strasser debreceni főrabbi lenyűlést szavakban szól a metszők szent hivatásáról. Felsezólalása során megállapítja, hogy a vallási életbe vágó intézkedéseket (»te-kónók«) a sajtim-szövetség a rabbik hozzájárulása nélkül nem hozhat. Természetes, hogy a 18 világi tagból álló bizottság munkája kizárólag pénzügyi területen mozoghat, míg a vallási törvényeket érintő részletek, — így a chazokó is — teljesen a rabbik kompetenciájára marad. Az indítványt Rauchwenger Mór salgótarjáni hitk. elnök hozzászólása után elfogadták.

A bizottság tagjai a következők:

Bernfeld Sámuel (Debrecen), dr. Deutsch Adolf (Bpest), óbudai Freudiger Abraham, óbudai Freudiger Lipót (Bpest), Friedmann Izidor (Sopron), Grünwald Kálmán (Békéscsaba), Kornitzer Salamon (Szerencs), Kecskeméti Izidor (Kecskemét), Korein Dezső (Bpest), Mandula Mór (Miskolc), Németi Sándor (Nyiregyháza), Schlesinger Adolf (Bpest), Steiner Salamon (Gyömöre), Szoffer Jenő (Putnok), Weiberger Izsák. (S. A.

Ujhely), Weisz Sámuel (Paks), Zipser Henrik (Mád).

A jesivák támogatása.

A minden orthodox zsidó szívügyét képező kérdéstről igen beható volt a referátum. Hartstein alelnök a legnagyobb magasztalás hangján szól a győri »Országos Tomché Jesivosz« munkájáról. Kiemeli, hogy a vezetők dicsőítésre méltó agilitása oly eredményeket mutathat fel, amilyenekre senki sem mert gondolni. Köszönettel adózik továbbá a budapesti jesiva-támogató munkának, mely 150 budapesti jesiva-növendékét részesíti segélyben. Hála és elismerés illeti azért óbudai Freudiger Lipótot és Abrahamot, az akció vezetőit. Fájdalommal kell azonban bejelenteni, hogy az eddig Amerikából jövő segélyezés csökkénében van és így felmerül a kérdés: miképpen lehetne a jesiva-ügyet biztos alapokra fektetni? A központi bizottság határozataként előterjeszti egy 9 tagu bizottság kiküldését, akik a győri »I. J.«-al együttműködve, ezt az intézményt most már a hazai orthodoxyia egyetemes, országos intézményévé építsék ki és számára mindazokat a jövedelmeket és támogatásokat biztosítsák, melyek egyrészt az országos szervezeti szabályzat keretében, másrészt gyűjtések formájában és intézményes támogatás alapján lehetségesek. A kérdéshez Strasser debreceni főrabbi és óbudai Freudiger Abraham szólalt fel, amiután a javaslatot elfogadták. A bizottság tagjai:

Bernfeld Sámuel (Debrecen), óbudai Freudiger Lipót, óbudai Freudiger Abraham (Bpest), Friedmann Hermann (Mándok), Fleischmann Izrael (Kisvárd), Németi Sándor (Nyiregyháza), Rauchwenger Mór (Salgótarján), Schlesinger Adolf (Bpest), Ungár Salamon (Paks).

Hartstein alelnök felsezólította úgy a hitk. tisztviselők ügyében kiküldött 18, mint ezen 9 tagu bizottságot, hogy missziójukat az őszi nagygyűlésig feltétlenül elvégezzék.

Köszönet a kormánynak.

Elénk éljenést váltott ki referens azon kijelentése, hogy a kultúrkormány részéről az orthodoxyia ügye iránt mindenkor a legmesszebbmenő előzékenységet és megértést tapasztal; úgy a rendes ügykezelésben, mint abban a tekintetben, hogy az Iroda megokolt javaslatait felsőbb helyen rendeletekkel érvényre emelik.

Epilogus.

A napirend ezzel kimerülvén, Frankl Adolf megható szavakkal rekesztette be az országos gyűlést. Azt kívánta a rabbiknak és a világi tagoknak, hogy legközelebb, az ünnepek utáni nagygyűlésen, — melyen újból választják a lejáró mandátumu központi és 100-as bizottságot — ismét összegyűlhessenek ujult erővel és egészségben. Szívélyes bucsuzások közepette ért véget az országos gyűlés.

A nagygyűlésen a köv. 100-as bizottsági tagok vettek részt:

Főrabbi: Austerlitz Sámuel (Miskolc), Benedikt Márk (Szombathely), Grossmann M. L. (Hejőcsaba), Jungreis Izidor (Mezőkövesd), Katzburg Miksa (Ozd), Meisels Dávid (S. A. Ujhely), Pollák Sándor (Soltvadkert), Rosenbaum Mózes (Kisvárd), Rosenbaum Lipót (Tálya), Rosenberg Ignác (Hajdúhadháza), Rosenberg Saul (Ujfehértó), Snyders Bernát (Győr), Silberstein Áron (Beled), Schreiber József (Hajdúsámson), Strasser Salamon (Debrecen), Szófer Simon (Paks), Teitelbaum Dávid (Nagyecsed), Vorhand Mózes (Mád), Winkler Lipót (Mád), Wider Sulem (Nyiregyháza).

Világi tagok: Bernfeld Sámuel (Debrecen), Berger Benó (Beled), dr. Deutsch Adolf (Bpest), óbudai Freudiger Abraham (Bpest), óbudai Freudiger Lipót (Bp), Freund Lajos (Paks), Friedmann Hermann (Mándok), Frey Sámuel (Szombathely), Friedmann Izidor (Sopron), Frenkel Dezső (Tokaj), Grünwald Kálmán (Békéscsaba), Gold Vilmos (Várpalota), Kornitzer Imre (Bpest), Kornitzer Salamon (Szerencs), Krausz Mór (Debrecen), Korein Dezső (Bpest), Klein Márkus (Bpest), Krausz S. I. (Bonyhád), Kecskeméti Izidor (Kecskemét), Löw Jeromos (Miskolc), Löwinger Sándor (Vác), Mandula Mór (Miskolc), Németi Sándor (Nyiregyháza), Neumann Ede (Mezőkövesd), Rauchwenger Mór (Salgótarján), Steiner Salamon (Gyömöre), Steiner Vilmos (Pápa), Schwarz Ede (Nyiregyháza), Spitzer Arnold (Győr), Schlesinger Samu (Szarvas), Schwartz Adolf (Sárvár), Szófer Jenő (Putnok), Schwarz Izidor (Győr), Szófer Mór (Csorna), Ungár Salamon (Paks), Weinberger Izsák (S. A. Ujhely), Weisz Mózes (Mád), Weisz Sámuel (Paks), Weisz Gáspár (Tiszafüred), Zipser Henrik (Mád).

Sechító-tilalom Norvégiában

— Harc az iramszarvas és az ökör körül —

Legelőször egy keserű szójátékot kell alkalmaznunk az ügyre, amelyről írni akarunk. Azt hittük, hogy a sechító-ellenes antiszemita mozgalomban van s most kiderült, hogy Osló-ban van, sőt ott győzedelmeskedett. Osló Norvégia fővárosa s egynéhány száz zsidó lélek lakik benne. Leginkább Keleteurópából vándoroltak oda, egy részük igen vallásos, van kitűnő talmudista rabbijuk, I. Lewitan, aki Oroszországból származott oda és aki két évvel ezelőtt Kopenhágából lelkes héber cikkel kereste föl a Zsidó Ujságot, abból az alkalomból, hogy olvasta a világsajtóban a Somré Sábosz mozgalomnak Magyarországon való megindítását. A norvég fővároson kívül még egynéhány helyen lakik pár zsidó minjon. E kis zsidó közösségre vetette rá magát az antiszemita sechító-ellenes mozgalom és ami nem sikerült Bajorország s Lengyelország reakcionáriusainak, ami csúfos vereséget szenvedett a lefolyt bécsi állatvédő kongresszuson, az most győzedelmeskedett Norvégiában. Ott ugyanis az odeltling (alsóház) 88 szóval 21 ellen ol törvényjavaslatot fogadott el, amelynek értelmében a zsidó ritusu metszés el van tiltva. Az antiszemita mozgalom azért helyezte súlyt Norvégiára, mert tudta, hogy a kis zsidó közösség nem képes nagy ellenállást kifejteni.

A kérdés tárgyalása szerfölött jellemző, bár Norvégia messze esik tőlünk. Mowinckel miniszterelnök ellene volt a tilalomnak. Ő nem győződött meg arról, hogy a sechító kegyetlenebb volna más metszési módnál. A vallásos zsi-

dónak ez a törvény lehetetlenné tenné a huszfogyasztást. Lehet a dolgot babonának tekinteni, de tény az, hogy az egész világon a zsidóság szent vallási kötelességének tartja a rituális metszés törvényeit a legpontosabban betartani. Nézete szerint teljes vallásszabadságnak s türelemnek kell uralkodni az egész vonalon. A parasztpárti képviselők egy része egészen antiszemita hurokat pendített meg. Az egyik azt mondta, hogy a zsidók hozzanak maguknak húst külföldről. A másik azt mondja, hogy ő nagyon türelmes a vallásokkal szemben, de ez nincs összefüggésben a törvénnyel s különben is a zsidókat senki sem invitálta Norvégiába. A törvényjavaslatot ugyanis a parasztszövetség követelte s teljesen a zsidók bosszantására. Egy ellenzéki képviselő ugyanis bebizonyította statisztikailag, hogy Norvégiában összesen egynéhány száz baromfit vágnak. Ellenben vagy 15 ezer iramszarvast vágnak le egyes vidékeken a parasztszöveg legprimitívebb késekkel és az állat teljes 8 percig tartó halálküzdelmeket áll kí. A munkáspárti képviselők a vitában azt hangoztatták, hogy talán célszerűbb volna az iramszarvasok eddig szokásos levágási módját betiltani. A norvég kiscgazdák elismerték az állatkinzást az iramszarvasok esetében, de mivel szerintük először a sechító is állatkinzás, először ezt kell betiltani. A törvényjavaslat azonban kimondottan megengedi az iramszarvasoknak eddig szokásos leölési módját. A helyzet tehát az, hogy ha a zsidók át akarnának térni az iramszarvas husának fogyasztásá-

Kitűnő minőségű

Hutter

szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—92, 93, 94, 408—92.

ra s lesaktolnák az állatot borotválással késsel, a legnemesebb állatvédelem szellemétől telített vallástörvényi előírások szerint, amelyek mellett az állat talán pár másodpercet szenved (ha ugyan nem veszi el eszméletét az első másodpercben), akkor ez tilos volna. Ellenben meg van engedve az állatba csorba késsel belevágni, mint a répába. Ilyen aljas képmutatásba esik a parasztdemagógia, ha érdekeiről van szó s üthet vele egyet a zsidókon. A norvég alsóház a miniszterelnök ellenére elfogadta a javaslatot, amely az ökröket oly védelemben részesíti az iramszarvasokkal szemben. A törvény a Norvégiához közel eső Anglia zsidósága körében kínos feltűnést keltett. Épen akkor gyűlésezett a községi képviselők tanácsa (Board of Deputies) a nálunk a numerus clausus ügyében sokszor említett Lucien Wolf elnöklété alatt. A gyűlés kifejezte ama reményét, hogy a szerencsétlen törvényjavaslatot a norvég felsőház nem fogja megerősíteni. De ez a remény meghiúsult, mert a lagujabb jelentések szerint a felsőház is elfogadta azt a törvényt, amely a sechító állatkinzásnak minősíti, de iramszarvast vágdalni s vadászatokon megsebesíteni s megkínózni szabad.

Mindennemű munkaalkalmat jelentsünk azonnal a „Somré Sábosz”-nál!
(Budapest, VII., Wesselényi utca 13. szám.)

Hittástvórunk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** nagyban és kicsinyben. Különlegességek u.i- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó. **Erdős László** kiskerteknek 5% engedmény. — **Seldner Lipót** áruháza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

Vizsga után Orthodox zsidó leánynevelés

Irta: HALÁSZ FÜLÖP

Panaszos levelet kaptam az elcsatolt területről. Írója minden látszat szerint, nemcsak az „u. n.” vallásos, hanem valóban orthodox zsidó asszony. Erre vall az egész levél, melyet főbb részleteiben itt leközlök, mivelhogy ezek a kesergések sajnos! egy sokkal általánosabban érezhető óhaj tünete, mint talán maga az írója sejtítudja.

Íme a levél:

„Panaszos levelemet igen kérem nb. partfogásába venni. Már egy éve, hogy Komárnóban (Komáromban) egy Aguda Leány-Egyesületet alapítottam az orthodox leányok számára. Nagy gondjaim közé tartozik, hogy honnan és mit szerezhethetnek meg, könyveket, hogy e, mai fiatal leányok figyelmét lekössük, vallásos előadásaink végighallgatására? Erre vonatkozólag könyörgöm nb. tanácsáért és utbaigazításáért. Hova forduljak zsidó tárgy elbeszélések, novellák stb.-ért? A Szidra magyarra fordítása nem serdülő leánykáknak való, nem értik, nem is figyelik. Ellenben zsidó tárgy elbeszéléseket szívesen hallgatnak. Ha tehát a szent szombat napján csak egy-egy órára is összejönnek leányaink, kell, hogy jó, érdekesítő tárgyakkal álljak elő. Sajnos, a vezetőség élén majdnem egyedül állok, igen sokszor felhasználtuk a Zsidó Ujságban Halász Fülöp ur általi magyarázatokot a heti szidrához.

Könnyű terük van a mindenütt elterjedt Aguda-egyesületeknek a német ajkú városokban, világos, hogy németben nincs gond előadandó tárgyakra. De itt, magyar városban, magyar minden. Van-e már Frankfurtban az Agudának egy, a magyar nyelvű zsidóság viszonyaival foglalkozó szakosztálya? Ha nincs, miért nincs erről gondoskodva? Kérve kérem nb. tanácsadó választást s vagyok hitrokoni üdvözléssel...” (aláírás).

Erre a Halász Fülöp-höz intézett panaszos levélre itt, a nyilvánosság előtt akarok válaszolni:

I. t. Asszonyom!

Éme panaszos kesergés nem egészen ujkeletű. Íme egy levél, melyet én már három évtizeddel ezelőtt irtam — *hugaimhoz*. A levél ugyan egy huszadik életévét alig betöltött fiatalembernek

fellengző stílusában van megírva, de hiszen ugyebár fiatal leányok neveltetéséről van szó és evvel a tárggyal kapcsolatban sohasem árthat egy kis poétikus mellékíz.

Tehát ime azon, Majna melletti Frankfurt városából, 1899. decz. 10-ről keltezett levelem:

„... Szép ajándékokot, a tállisz- és teifilin-tartó nagyon tetszett nekem, s annakidején meg is irtam ezt a kedves papának, meg is köszöntem. Csak hogy az héberül volt írva s ti a héberhez annyit konyítottok, mint teszem fel én a hontentották nyelvéhez. Nem így van ez Németország hithű köreibben.

Ha itt tapasztalom, hogy a helybeli zsidó leányok és asszonyok közül oly soknak szép zsidó tudása, héber nyelvismerete legyen, hogy ezek ugyan a dicső német költő, Schiller költeményeit is lelkesen szavalják, a nagy költőfejedelem, Goethe írásait is élvezettel olvassák, a tépelt lelkületű Heine könnyéztatta dalaitól meghatva forró könnyeket ejtenek, de mindamellett mégis csodálattal tudnak adózni az Ötkönyvben megnyilatkozó igazságok és szépségeknak, a zsoldárokat eredetiben tanulmányozzák, a próféták i-teni lángszavait eredetiben idézik, — ha mindezt tapasztalom és azután elgondolom magamban, hogy a magyarországi zsidó leányoknak minderről alig van homályos sejtelmük, félszeg neveltetésük következtében alig is lehet homályos sejtelmük, hogy azok Petőfi és Vörösmarttiért ugyan lelkesednek, regényeket mohón falnak, de egy *Jesájó* lángszavai számára fülei süketek, — akkor, oh! akkor, egyik szemem sir, a másik nevet. Örvendek, hogy még nem fajult el mindenütt a zsidó vér, hogy a szélrózsa minden irányában szétszórt zsidóságnak I-

tentől plántált kerljéoen még akadnak Hebrón rózsái közt olyanok is, amelyeken Hermón harmatcsöppjei, az ősi szent irodalomnak gyöngyei csillognak. Hogy vannak még a Biblia szent tanaiért, a zsoldár magasztos énekeiért, a próféták mennydörgésszerű igazmondásáért, a Talmud mélyen járó szentenciáiért hevülni tudó hajadonok, kik méltó utódaivá válnak majd az I-ten dicsőségét zengő Mirjám, az Izráelben bíraskodo Debóra, a tudós Beruriának. De fájdalom hasogatja lelkülete-met, hogyha arra gondolok, hogy „Sárónnak eme liliomai” nem az égbetörő Kárpátok és az Adria dacosan zugó árai között virulnak.

De el a bánatos gondolatokkal! Magyar hazánkban is egykor majd jobbra fognak fordulni a viszonyok. Eljövend a korszek, midőn hazánk zsidó hajadonainak ajkain is nem csupán dévaj nóták, operettek áriái és hasonlók fognak zengeni, hanem az ösök szárnyaló dallamai is harsogni fognak róluk. Eljövend a kor, midőn zsidó hajadonaink és asszonyaink szívei szent örthelyek lesznek, ahol a zsidóság égi tüzének soha ki nem alvó lángjai lobognak. Védőbástyák lesznek, melyeknek sziklafalazatán meg fognak törni egy I-tentől elpártolt vétkes korszellemnek minden ostromai.

De addig is égi szinpomával ragyogjon bennetek az ösöktől öröklött vallásosság fénye...
Ezt kívánja a ti hü bátyátok...”

E levél megírása óta három évtized mult el és nem állithatom, hogy azóta lényegesen javult volna a helyzet. Még ma sincs nagy választék, sőt még kis választék sem olyan magyar nyelven irt olvasmányokban, melyeket bátran adhatunk orthodox zsidó leányok kezébe. Én legalább alig ismerlek egynehányat. Azokat Önnek, t. Asszonyom! meg akarom nevezni. Van: dr. Lehmannak néhány magyarra fordított elbeszélése. Hirsch S. R.-nek hires „Tizenkilenc levele”, melyet én fordítottam

husz évvel ezelőtt magyarul. Csak hogy ez a könyv negy koncentrációt igényel. „Mórijah” címen, szintén husz évvel ezelőtt kiadott könyvem, mely elmékedéseket és magyarázatokat tartalmaz az összes zsidó ünnepekre és kiváló szombatokra, nem ajánlhatom Önnek, mivel sajnos nekem is alig van példányom belőle. Ujabb kiadásra pedig nincs fedezetem vagy kiadóm. Mostoha körülmények között nem is remélhetek. Hasonlóan az év összes szombatjaira írt könyvem is már egy negyed évszázada hever kéziratban íróasztalom fiókjában. Német nyelven már rég kiadhatam volna. Amint bizonyára tudja, léteznek magyar *Ceánó Úreendők*. Nagyon melegen ajánlom még néhai Singer Leó rimaszombati rabbinak *Kötelességtant*át.

Hogyha majd i. t. Asszonyom, a magyar orthodox zsidó körök nem csak *szavalni* tudnak orth. tzsídó sajtó és irodalom szükségességéről, hanem *áldozatokra* is készen lesznek, akkor sokkal gazdagabb névsorral fogok szolgálni tudni Önnek.

Addig is maradok kiváló tiszteltetéssel...

Paplanért

első útja a Speciális Paplan-üzletbe legyen!
Bpest, VII. Kertész-u. 35.
Átdolgozást is olcsón vállal.

minden festőművész

„... Egyszer egy évben ...”

Írta: GUTTMANN JÓZSEF, Torna

»... Egyszer egy évben legalább, látogassatok el hozzám...« kérte a Mester az elválás nehéz perceiben, Hunfalváról végleg távozó tanítványait. Megható jelenet volt, midőn a jesivát végleg elhagyó szándékkal bucsuzni mentünk a Mesterhez, áldását kérve a gyakorlati élet viharos útjára. A Mester kívánságunkat teljesítve, atyai áldását adta ránk és lelkünk-re kötötte, hogy gyakrabban látogassuk meg, de legalább egyszer egy évben ne mulasszuk el kívánságának eleget tenni. »Amig védőszárnyaim alatt voltatok, — mondta megindultan és könnyezve, — vigyáztam rátok, mint saját szemfényére, ... de ezután kikerülve a nagy világba, ki tudja merre sodor benneteket a sors szeszélyes útja... Az Örökkévaló megőrzi mentedet és jöttödöt, mostantól mindörökké... Adja az Ég, hogy jó hírt halljak felőletek...«

Ezek voltak a Rebbe bucsuzó gyöngyszavai és mi ezen gyöngyszavakat szívünkbe vésvé, ünnepélyesen megigértük, hogy kívánságát teljesíteni fogjuk. Minden nagy ünnepen meglátogattuk a Mestert és örömmel konstatálhattuk, mily élvezetet szereztünk neki látogatásunkkal. Akármily erőlyesen is tiltakozott idegenek zarándokolása és hódolata ellen, tanítványait tárt karokkal fogadta. Érdeklődése az élet legapróbb részleteire is kiterjedt és szokásaitól eltérően hosszasan elbeszélgetett velük. Sőt, hogy erre több alkalom nyíljék, meginvitálta őket az ünnepi lakomákra, hogy velük társaloghasson. Gyakrabban előfordult, hogy 10—12 vendég ülte körül asztalát, gyönyörű kört képezve, koszoruként körülvéve a Tóra nagy Génuszát...

Multak az évek, jött a világháború... az orosz invázió réme fenyegette a kis Hunfalvát, a Mesternek menekülnie kellett, otthonát elhagyni. Ami azonban nem fájt annyira, mint az, hogy szeretteit tanítványai veszélyben forogtak. Nap-nap után érkeztek a könyörgő levelek, kétségbeesztő sürgönyök, segítségért esedezve... Ezeket követték a sötét, siralmas Hiób-hírek... egy tanítvány elesett... a másik megsebesült, a harmadik eltűnt... és ez így ment az egész háború alatt. Az orosz invázió megszűnt, a Mester vissza-

tért otthonába, de nyugalmának, lelki kedélyének vége volt. Szeretteit tanítványainak szomorú és gyászos helyzete teljesen megtörte nemesen dobogó szívét. Mint nyájának hűségese pásztora, szétmarcangolt báránykáját siratta, idézve Jeremiás siralmait: »Akkiket becéztem és felneveltem, ellenséggem megsemmisítette...« Elmúlt a háború, megjött az áhított béke, forradalom és felfordulás korszaka. A Tóra tanháza üreskedett, a jesiváknak se híre, se hamva... Ezt nem bírta tovább, az állandóan csak szeretett tanítványaiért verő szíve örökre megszűnt dobogni.

Immár tíz éve ennek a nagy veszteségnek és azóta, minden évben égi szózatként visszhangzik fülünkbe a Mester bucsuzava: »Egyszer egy évben látogassatok el hozzám...« És mi ünnepélyes ígéretünknek eleget téve, zarándokolunk a nagy Mester sírjához.

Szíván 11-én, szerdán volt a nagy Jahrzeit és mi előtte való nap, kedden délután, érkezünk Hunfalvára. A kis faluban már élénk mozgólódás észlelhető. Lázasan tempóban folyik a készülődés a nagy napra. Első utunk a jesiva jelenlegi vezetőjéhez, Horovitz Jenő főrabbi urhoz vezet, aki mindenkit szívélyesen üdvözléssel fogad. Mindegyikünkhöz van egy barát-ságos szava, egy-egy szellemes megjegyzés kíséretében. Régi barátaimmal sétára indulunk a faluban és meglepődve észleljük, hogy a falu egyetlen uccájában semmi sem változott. Egykori lakásunk épületének változatlanul és szilárdan állnak még a kőfalai, Hejh, ha ezek a falak megszólalnának, mily sokat tudnának mesélni. Mi minden történt már azóta, de ezeknek a falaknak semmi sem ártott. Az ilyen falaknak — amelyek között ezerszer és ezerszer hangzottak el Ábájé és Rovió tanításai, ahol a Talmud nagy kommentátorainak nézetéről vitakoztak, ahol a nagy szellemóriásnak, a világhírű Rambamnak nehéz problémái fölött törték a fejüket, az ilyen falaknak még az Idő kegyetlen, semmit sem kímélő vasfogai sem árthatnak... Estefelé jár az idő, menjünk imádkozni. A minchóima után, remekszép látvány tárul szemünk elé. Egy-másután gyulnak fel a gyertyák,

Hóféhére csak Wesilla mos

Wesilla mosás a legideálisabb

világosságot árasztva a teremben, jelezve a nagy Jahrzeit beköszönését. A máárivót maga a főrabbi ur imádkozza elő és ő mondja a kádíst is, mely a nagy cádik végrendelete szerint történik, akinek egyetlen fia még életében halt meg. Az ima után a Mikvoajsz traktátusából egy perek Misna-részt tanul elő, a nagy gaon művének a »Beér Semüel« kommentárjának kíséretével.

Másnap, szerdán reggel, nagy napra virradt fel a falu, amely már korán reggel talpon van. Sietünk a templomba és az ima után egyenesen fel a temetőbe, ígéretünknek eleget tenni, a nagy Mestert meglátogatni. A bejáratnál a Chevra Kadisa beléptidíjat követel. Még alig van 8 óra és a tányér már telve van nagy bankókkal és ami meglepő, dollárbankjegyek is láthatók közöttük. Egy lépéssel tovább a jesiva két nővendéke gyűjt a Mensa részére, a mely már tetszés szerint történik. Megyünk tovább, siralmas hangok ütnek meg a fülünket, közeledünk az »Ojhel« felé. Az Ojhel már tömve van. Siránkozó és velőki hátó jalkiáltásokkal telik meg a levegő. Többnyire tanítványok, akik megszöködtek ide a Mester sírjához, kiönteni keserűséggel telt szívüket. Mindenki van valami speciális bánata, de mindegyik könyörgésnek végső, mélabus akkordja a kenyérgérés, a parnosze, mely a mai gazdasági viszonyoknak szánalmas fokmérője. A könyörgések bevégezése után tizenösszeállnak, minjert képeznek és így együttesen egy széfer Tilemt mondanak. Az Ojhelből lejövet a kéregetők raja lép elénk, tárt kezekkel várva alamizsnájukat. Már 9 óra felé jár az idő, midőn leürünk vissza a faluba. Az utcát sűrű tömegek lepik el. Minden 5 percben autók túlkölése hallatszik, újabb vendégek érkeznek, akik között teljes idegenek is vannak. Meglepődve néznek körül, nincs aki fogadja, aki némi utbaigazítást adna nekik. Oriási hibája ez a vezetőségnek, amely hiba évről-évre megismétlődik. Pedig ott, ahol egy modern internátust emelnek, ahol a technika modern vívmányait veszik igénybe, a legújabb héber írógéppel dolgoznak... ott kivánatos egy kis rendszer is, a mely abból állna, hogy a vezetőség megbizna 4—5 böchert, akik ezen a napon más teendőket nem végeznének, mint csupán a vendégeket fogadnák és őket utbaigazi-

tanák. Mert jóformán nem is tudják, hová kell fordulni, jobbra vagy balra, hol a temető, hol a rabbi lakása, vendéglő, éjjeli szalás...

Gyönyörű volt az alapkövetél. Az első szónok Horovitz főrabbi. 22 évvel ezelőtt ismertem meg s nem hiszek füleimnek: az akkoriiban vézna fiúból valóságos Demosthenes lett! Csak egy borongós kérdés lebegett ajkainkon: »Csak nem megy el, eddigi működése színhelyéről? Ha igen, miért? Van-e valami fenköltebb, mint R. Semüel utóda lenni. Bár beszédében célzott az esetleges távozásra, mégis bizunk és reméljük, hogy

Hírek a nem-orthodox világból

— A LOVAGLÓ RABBINE. A »Szombat« című lap gunyos cikke közöl arról, hogy meg van engedve a rabbinának vagy amint neológ körökben mondják, a »rebecenné« nek a lovaglás. A kérdés felvetése nyomán most azon lovagolnak, hogy melyik neológ rabbinéról is van szó? Megjegyzendő, hogy számáron vagy tevén lovagló nőkről beszél a szentírás is, de a mi esetünkben, amikor kimondott lovon ülő rabbinéről van szó, felmerül a kérdés; vajjon nincs-e még valamilyen számár vagy tevé, amelyiken ez a hölgy lovagol? Ez nem olyan különös kérdés: mert a bölcseink szerint az asszony sokszor »réchájimál czávóraj« hasonlít az ember nyakán lovagló malomkőhöz. — Ez az elmélkedés is azt mutatja, hogy nem tudjuk a lovagló rabbiné nevét, — de különben se árulnók el, már csupa — lovagiasságból sem.

— A PESII IZR. HITK. KOZGYULESE. Vasárnap tartotta a képviselőtestület közgyűlését. A bemutatott zárszámadás szerint a hitközségnek 4.130.795 pengő kiadása és 4.073.599 pengő jövedelme volt. A jelentéshez Székely Ferenc volt elnök szót hozza s dicsérte Hajdu Marcell elnökhelyettes tevékenységét. Buzdította a vezetőseget, hogy a Wesselényi utcai telken építsen kulturházat s az egyes termeteket nevezze el nevezetes zsidók után, többek között megemlítette Herzl Távarad és Nordau Miksa budapesti születésű cionista vezérek nevét is. A közgyűlés egyébiránt elhatározta,

ez nem fog bekövetkezni. Mielőtt még elhatározná magát, a németek nagy birodalmába való távozásra, figyelmébe ajánljuk a németek nagy költőjének bölcs és látnoki szavait:

Wozu in die Ferne schweifen...? Sieh' das Gute liegt so nah' Lerne nur das Glück ergreifen... Und das Glück ist immer da...

Még egy ebéd Hunfalván s az után bucsuznunk kell. A szent ábrándok s emlékek hajlékából az életküzdalem a valóság ridegségébe dob. De hát egy év múlva eljövünk megint. A boldogult Mester megkért bennünket erre.

— A TUDOMÁNY EGY HÖSE. Berlinben hunyt el dr. Max Levy. Dorn professzor, a híres röntgenológus 66 éves korában. Az elhunyt a Röntgensugarakkal való kísérletezés következtében elvesztette egy ujját s később kezét amputálták, de vizsgálódásai közben feltalált hatásos védekezést a sugarak ellen. A zsidó közéletben is résztvett.

— BUZGÓ PROPAGANDA. Hogy milyen agilitással lehet propagálni egy ügyet, mutatja az értesítés, melyet a »Keren Hajeszode« közöl kiküldöttjeiről. Az egyiket: dr. Goldsteint a finnországi elnök fogadta, viszont Ettinger mérnök a Balkánt járja és most volt Athénben. Dr. Benzion pedig miután Indiában szónokolt spénzt gyűjtött, Sanghainban (Kína) van. Eltekintve ettől, Amerikában állandóan járnak a propaganda-szónokok. — Ezzel kapcsolatban eszünkbe jut a Talmud szava, midőn Rabbí Jajchonon egy hős rablóvezérnek azt mondta: »Kajchácho la. Lajró — bár állitanád erődöt a Tóra szolgálatába.« (Az illető szót is fogadott és a Rabbí Siyonon ben Lókis néven ismert Talmud korifeus lett belőle, kinek azután R. Jajchonon a hugát nőül adta.) Mennyi üdvöset lehetne alkotni a Tóra és vallásosság terén, ha a vázolt propagandákhoz hasonló energiákat a Tóra szolgálatába állítanák?

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Beháálajschó, Szivan 21
II. Perek

Sábosz kezdete (Bpest): 7 óra 35 p
„ kimenetele „ 8 „ 35 „

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsődon postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— Reich Koppel főrabbi „v. vasárnapon megkezdte nyári üdülését a Városmajor-szanatóriumban.

— Somré Sábosz világkongresszus egybehívására készülődik a Szombattartók világszövetségének berlini központja. A kongresszus megtartását Berlinbe tervezik, december havában. Ezzel kapcsolatban elhatározta a berlini bizottság a világ összes rabbijait felkérni, hogy az őszi ünnepi prédikációikban hívják fel a közönség figyelmét a szombat jelentőségére és egy a szombat védelmét szolgáló nemzetközi testület fennállításának szükségére.

— Az érsekújvári Talmudtóra elhatározta, hogy a népiskolai növendékeket a nyári hónapok alatt naponkénti 3 órán át díjmentes oktatásban részesíti. — *Követésre méltó!*

— A lemergi diákzavargások hatása. A tüntetés miatt letartóztatott diákokat szabadon bocsátották s természetesen most nemzeti hősként ünneplik őket. A nemzeti demokraták (lengyel antiszemita párt) gazdasági bojkottot hirdet a zsidóság ellen s felszólítják a lengyeleket, hogy se zsidó iparost, se zsidó kereskedőt igénybe ne vegyenek. A rombolásokkal vetekedik szomorúságban egy különös tény: a hatóságok elnyomják utólag a rendtelenségeket, de egy csöpp együttérzést sem nyilvánítanak az üldözöttekkel. Így volt például Rosenben, ahol a zsidóság német uralom alatt csendben s békésen élt, de amióta a lengyel területhez csatolták, azóta a heccék egymást érik! A lemergi pogromhírek hallatára a »hazafias« diákság a templom és a hitközségi ház összes ablakait betörte. Posen zsidósága ezt bejelentette Ratajski elnöknek s panaszlólág felemlíti azt a részvétlenséget, amelyet a városi hatóság tanúsított a rombolásoknál.

— Hírek Erdélyből. Nagyváradon az orthodox Chevra felavatta kórházának szülészeti osztályát, ahol a nőket felekezeti különbségtől nélkül vesznek fel. Ugyanakkor avatta föl a neológ hitközség az új aggokházát. — Az agrárreform végrehajtásánál a rettegi zsidó hitközségnek négy holdat ítéltek oda. Amikor az ítéletet kézbesítették, kiderült, hogy az írásban a négy hold kettővé zsugorodott össze. — Az átkos emlékü nagyváradi templomrombolások idején a diák-huligánok egy Horovitz nevű 76 éves zsidó embernek egyik szemét kiszúrták s összes fogait ki-törték. Megítéltek neki még 1927. ben 1 millió 600 ezer lejt. A szegény öreg még most sem kapta meg a pénzt, mert kiderült, hogy a kormányváltozás alkalmából a hivatalban egyszerűen ellopták az összeget.

— A júniusi ellenforradalmi akció tizedik évfordulójára az antiszemita sajtóban meg fognak jelenni egymásután a visszaemlékezések, amelyeknek igazságáról meg van a magunk véleménye. A sort megkezdte a magas köröktől támogatott délutáni lap, amely szomorú vezércikkben méltatja az évfordulót. Szomorú a cikk azért, mert szomorúságot kelt az, hogy tíz évi kurzus után még mindig lehet ilyen elfogultan, ilyen gyűlölettel, ilyen, az emberek itélőképességének ellentétében építő módon írni. A novemberi és kommunista forradalomról egyszerűen az van mondva: gettoforradalom. Pedig a getto dolgozik, kuporgat a családjának, a getto Tórárt tanul s vallásos életet akar élni, de — se nem forradalmár, se nem ellenforradalmár. A forradalom tönkretette, az ellenforradalom sem kiméli.

— A pozsonyi rabbiiskola választásai. A „Charifesz Chevro“ban vezetőik lettek: Schreiber B., a pozsonyi főrabbi „v. fia, Roth E. (Szerencs), Friedrich L., a néhai homonnai főrabbi fia. A „Magidesz Chevro“ gábjai: Iljovits G. (Bpest), Friedrich M., a homonnai főrabbi fia és Klein gálszécsi főrabbi fia.

— A diákrekedések epifógusa. Egy Vidor nevű hitsorsosunk állott e héten vádlóként a törvényszék előtt. Az ügy a diákrekedések folyamán. A diákok verekedtek sokszor, de nem kerültek törvény elé. Ez a hitsorsos arra ment, a merre verekedtek, állítólag megvert egy diákot, mások szerint ez sem biztos. De azért elítélték. Az ügyész pedig megállapította, hogy a zsidó vallású vádlottal joggal felháborítható a diákoknak a zsidók ellen irányított verekedési akciója. Szóval: hitsorsosunk sokkal okosabb lett volna, ha egyáltalán nem járt volna, a merre verekednek. De ha minden zsidó ezt tenné, akkor kivel verekednének a diákok? Talán

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés dessert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilógrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22. A bpesti orth. hitk. felügyelete alatt. Telefon: József 423—65.

— Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnek! —

egymáson töltének ki főösleges energiájukat? Ennek előidézése határozott hazafiatlanság volna. Nevezett hitsorsosunk jól tette tehát, hogy ott sétált, ahol verekedtek. Csak-hogy pechje volt. Ha elverték volna, talán nem került volna törvény elé.

— Bármiczvó a vizsnitzi rebbe házában. Nagyváradról írják nekünk: „A városunkban a háboru óta lakó vizsnitzi rebbe fiánál, a wilchowitzi rabbinál vasárnap nagy lakoma volt abból az alkalomból, hogy a rabbi fia, Majse, bármiczvó lett. Az ünnepélyen a város összes rabbijai, hitszónokai és talmudtudasai résztvettek. Az ifju teljes egy óráig tartó beszédet mondott, igen szép előadásban. Utána felszóllaltak: Fuchs főrabbi; Zimetbaum, Horovitz, Blum, Schwarz, Klein, Friedmann, Goldmann rabbik. A több óráig tartó összejövetel emlékezetes lesz az összes jelenlevőkre.

— A váci „v. Tórasz Cheszed Egylet vasárnap délután tartotta nagyszabású szijümjét az egész Sász kitanulása alkalmából. Az ünnepélyen megjelent a betegségéből felgyógyult Silberstein Józsuá főrabbi „v. is, ki gyengélkedésére való tekintettel nem szólt fel, azonban megáldotta a jelenlevőket és felkérte, hogy a Tórasz Cheszed egyletet anyagilag is támogassák. A szépen sikerült szijümon felszóllaltak Silberstein Áron beledi főrabbi, Silberstein Dávid rabbi, Katzburg Dávid talmudtudós az egylet nagy-hírű előadója, Leopold Herman, Ungár Jónás egyleti elnök, Löwinger F. Sándor, Breuer Jakab (Nagy-maros), Herman Ignác, Weinberger Emanuel, Silberstein Izidor és Braun Jakab.

— A zsidómentes vitézi rend. Egyes zsidó lapok szövéteszik azt a különös tény, hogy a magyar vitézi rend 12.000 tagja közül egy sem zsidó. E numerus nullus elfogultsága kétségkívüli. Most azonban ne fujjuk fel a dolgot, gondolni lehet az ügyről amit akarunk s tegyünk úgy, mint az okos róka, akinek savanyu volt a szőlő. És füzünk hozzá egy cinikus, egy komoly és egy vigasztaló megjegyzést. Cinikus volt a megjegyzése Kubik Béla volt borsódmegeyi főispánnak, amikor egy ismerősével azon vitatkozva, hogy ő nem antiszemita, bizonyítékul hangsúlyozta: látja, ezeket a zsidókat szeretem és rámutatott — a temetőre. Hát most is úgy van. Csak azokat a zsidókat hajlandók elismerni vitéz katonáknak, akik a temetőben nyugszanak hősi

STERN és TÁRSA

orth. כשר virsili, szalámi és füstölt húsrugyár

a nyári idény beálltával ajánlja

kitünő szalámi gyártmányait.

5 kilogramm rendelésnél franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458—30.

Főüzlet:

Király-utca 54.

Telefon: Lipót 980-08.

Sürgöncim: „Sterncomp“.

halottként. A komoly megjegyzést az esethez pedig az a talmudi kitétel szolgálja, amelynek értelmében: „honnán tudod, hogy a te véred értékesebb a másikonál“ („maj chozisz dedomo dedoch szumok tefe...“) De mivel hősiesség nélkül nincs gyermeknevelés, kénytelenek vagyunk a hősi ideált máshol keresni, például a midrás ama magyarázatában, amelyet a szent ígéhez füz: „az erő vitézei I-ten ígéinek cselekvői“ („gibajré kajach aj-sze devoraj“) s azt tanítja: a miczvó gyakorlása ellenséges környezet közepette állandóan nagy áldozathozattal, a legnagyobb vitézség.

— **Diszes esküvő** színhelye volt vasárnap a budapesti Kazincy-templom. Kollmann Zsigmond, a Tiferesz Bachurim elnöke tartotta egybekelési ünnepélyét Klopfer Etuskával. A tulzsuftolt templomudvarban Sussmann Viktor rabbi vezegte az esketési szertartást. Az esti diszvacsorán legelőnek Steif Czevi szóllalt fel a Tiferesz Bachurim nevében. Kiemelte, hogy a völegény néhány hónapos elnöki működése alatt a T. B. hatalmasan fejlődött. Beszéde keretében ányujtotta az ünnepeltnek a T. B. díszoklevélét és egy pompás, hatalmas ezüstéreg ajándékát. Ezután sorban felszóllaltak: Kollmann N. W. (a völegény atyja), Feldmann Izsák (nagybátyja), Dr. Abrahamsohn rabbi-vezérlikár, főt. Sussmann Viktor rabbi, dr. Deutsch Adolf igazgató. Az élvezetes beszédek utáni bencsolással a lakodalom éjfélt ért véget.

— **Brisz miló.** Igen ünnepélyes keretben, legnemesebben vett zsidó tradicionális módon folyt le szombaton Klein Armin gyáros újszülött Majse Jakaju fiának, őseink frigyébe való felvétele. A szertartást Kohn Márkus kántor látta el az Eötvös-utcai Frankl-minjon — a rendezésnél jóval erősebben — látogatott i-lentisztelet keretében. Az ünnepség az örömszülők vendégszerető otthonában folytatódtott, hol a gazdagon terített ünnepi asztal fényét az elhangzott ékes tórafel-szóllások lényegesen emelték. Beszélték: főt. Sussmann Viktor rabbi, Kohn Márkus, Groszberg Jenő szerkesztő (az újszülött nagybátyja, ki a koma tisztséget betöltötte), Liebermann Ignác s végül az örömapa. Dél elmúlt már, amikor a szeüdü-ra egybegyült közönség a legjobb hangulatban szétszóllott.

Szigoruan orth. כשר libazsirban párolt, kitünő

libahus konzerv

hidegen is élvezhető.

Gyártja: **Schwarcz Mór, Debracen,** József kir. herceg ucca 24. — Mindenütt kérje!

Nagyon olcsó!

— **Trancsántaplic** fürdőben Dr. Löwy Sámuel belgyógyász, rheuma- és ideggyógyorvos, a bécsi egyetem egyik orvosi szaktekintélye a Zemplényi villában rendel.

— **A Rebenwurzli-féle** orth. kóser szalámigyár egy újfajta prima, olcsó szalámit hozott forgalomba, mellyel a nem-kóser szalámigyártmányokkal is felveszi a versenyt.

Családi hírek.

Grünwald Bellus, Győr és **Löwy Emil** szikvizgyógyorvos, Budapest, je gyések.

Weisz József terménykereskedő leányát, **Irénkét Demecserről**, eljegyezte **Heimann Herman**, Miskolc. (Minden külön értesítés helyett.)

Hofstädter Pirokát Mezőkövesdről, eljegyezte **Adler Vilmos Nagy-Visnyó**. — Minden külön értesítés helyett.

Adler Malvinkát Sárospatakról eljegyezte **Feldmann Sándor**, Satoraljeujhely.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek: Címváltozásaikat, esetleges reklamációkat kérjük kiadóhivatalunknál azonnal bejelenteni! **Szerencs:** Az eset nem olyan egyszerű. Mi teljesen függetlenek vagyunk, de azért nem tartjuk magunkat erkölcsileg kötelezve, ilyen súlyos támadások közlésére, amíg nem győződünk meg a felhozottak valóságáról s arról, hogy az ügy ilyenmő tárgyulása a szűkkörű s helyi érdekességű viszály keretein túlmenő, általános orthodox közérdekét szolgál. — „Jiszroél ben Cevit“: Legalább előtünk leplezze le inkognitóját. — **W.:** Sajnos, nincs. Forduljon esetleg a **Gyermekvédő Ligához**, Wesselényi-u. 8 és a **Bikur Cholim** hoz, Desseffy-u. 23. — **Fisch Ernő**, Csehimindszent: Cikléhez hasonlót kaptunk más oldalról is. Ez az oka, hogy a 22 számunkban megjelent cikk aláírójaként — a hasonlatosság folytán — sajnos, más szerepel. — **Vác:** A levelében jelzett dühöngő fiskálisnak se törája, se derech erecse nincsen. Bemutatta tudós voltát az ó-testamentumban és tudatlanságát a zsidó tudományban és — a derech ereczben. Még azt sem tudja, hogy vót lehet választani, de nem vérokont. — **Pozsonyi bócher:** Köszönjük, de kérünk valamivel jelentékenyebb dologról hasonló színes leírást.

Horowitz hunfalvi főrabbit megválasztották Frankfurtban

— Saját tudósítónktól —

Frankfurt a/M. jun. 23. A magyar származású, b. e. dr. Breuer Salamon frankfurti főrabbi elhalálozása óta, — mint ismeretes — éles viszályok folytak a frankfurti orth. hitk. főrabbi állása betöltése körül. Már a múlt évben megkísérelték a főrabbiállást az elhunyt fia, az aschaffenburgi főrabbi személyében betölteni, de eredménytelenül. A hitközség magyar vagy lengyel gaont óhajtott az élére állítani. A hitközség elöljárósága megkezdte a tárgyalásokat egyes magyar és lengyel rabbitekintélyekkel és ennek során Horovitz Jenő hunfalvi főrabbi jesivavezetőt jelölte a főrab-

biszék betöltésére. A választás ma, jun. 23-án lett megtartva s a hunfalvi rabbi 457 szavazattal 167 ellen a frankfurti »Izr. Religions-Gesellschaft« főrabbi lett. Horovitz főrabbi 37 éves. A főrabbi új állását valószínűleg még az őszi ünnepek előtt fogja elfoglalni.

Karniol Gyula.

A frankfurti választással kapcsolatban lapzártá után a következő Késmárkon feladott táviratot kaptuk:

Sziveskedjék frankfurti h iradása kapcsán közölni, hogy jesivavezetőség és talmidim konferenciája **Jahrzeit** alkalmával elhatározta, jelenlegi főrabbi távozása esetén öccsét, Horovitz Salamon rabbit jesivavezetéssel megbízni, utóbbi fiatal kora ellenére nagy talmidchochom, amint boldogult emlékeztü nagyapja, nagymesterünk azt neki végrendeletében megjósolta. **Jesivavezetőség, Hunfalva.**

REBENWURZLI

szalámi a legjobb

G y á r t j a :
 REBENWURZLI

REBENWURZLI

orth. כשר szalámigyár
 Budapest,
Laudon-utca 3.

Kérjen az újfajta prima, olcsó és tartós szaláminkról árajánlatot.

Mielőtt **SIRKÖVET** vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést **Róna Sándor sirkőgyárából, Nyiregyháza.** Orthod. templom mellett. Telefon 219

Női kalap 4.80
 lószőr, csipke és filcujdonságok P 4.80
Reich Friczi

kalapgyár, Várház-körut 10. sz.
 Átalakítások minden divatformára olcsón készülnek.

Virág Gyula
 orth. fiuinternátusa
Bpest, Ó-utca 42.

Szeretetteljes gondosság. — Legjobb referenciák a szülők részéről.

Fenákel Jónás
 zsir és baromfi kereskedése, az orth. rabbiság felügyelete alatt **Bpest, VII., Dob-utca 28. sz.** Naponta friss áru. Házhoz szállítás. Telefonhívó J. 334-76.

A Sábosz az áldás forrása

Egy felsőmagyarországi faluban élt G. Menáchem nagyszámu család jával. Menáchem egyszerű, igénytelen falusi tojáskereskedő volt. Ha otthon tartózkodott, kétszer napjában eljárt a templomba. Téli estéken siürt látogatót, melyet a község metszője rendezett a tagok számára. Ott hallgatta a heti szidrást és az időszerű »Dinim« előadásokat. Előadás közben a napi strapától kifáradva elszokott aludni. Ilyenkor álmában igen boldognak érezte magát, azt látta, hogy gyermekei jóléthez vannak és nagy talmud-foliánsokból tanulnak.

— R. Menáchem! Már késő van! megyünk haza!

A szomszédja rázta meg imigyen egy kicsit, mire fellébredt, megdörzsölte szemét és hazafelé indult. Szinte fájt neki, hogy a szép álmában zavarták és hogy a kellemes illuziókból a borús, gondtei valóságra ébredt. R. Menáchem ugyanis egylovas kocsiával szokta bejárni a környékbeli falvakat ahol a gazdától összeszedte a tojást, hogy azt Bécsbe szállítsa. Bár üzlete ment valamennyire, nem tudott annyit keresni, amennyi elég lett volna arra, hogy nagy családját kellőképen eltarthassa.

Felesége, vallásos, intelligens asszony, gyakran szokta mondani: — Mi lesz a gyerekekből? Jön a tél, a nagyobbak az iskolába fognak járni. Kell nekik ruha, lábbeli, könyv. Honnan vesszük?

— Ne busulj! a jó Isten majd megsegít! — mondta Menáchem.

Az őszi ünnepek előtt egy nagyobb dunaparti községbe költözött, mert ott Talmudtóra iskola is volt. Ott is folytatta eddigi tevékenységét, de a kereset még mindig nem volt kielégítő. Menáchem

más kereset után is nézett. Kora reggeltől, késő estig dolgozott. A legalsóbbrendű munkára is vállalkozott, hogy csak tisztességes és vallásos uton valamit keressen.

Menáchem ismét felkerült Bécsbe tojás-rakományával. Ott lakott egy jómódu fivére, kinek nagy, kiterjedt vállalata volt. Fivérének elpanaszolta sorsát.

— Szívesen segíték rajtad, — mondá amaz. — Légy nálam munkafelügyelő, vagy raktárnok, ami nekem jobban tetszik, szívesen alkalmazlak és többet fizetek neked, mint másnak, csak hagyjál fel a te ósdi felfogásoddal és végezd szombaton is a munkádat, mert én nálam nem lehet szombaton szünetelni.

Ahogy Menáchem ezt meghallotta, egy pillanatig sem gondolkozott. Rögtön visszautasította a ajánlatot.

— Nem, bátyám! — mondta a sábosz megszégésével nem akarok jóléthez jutni! A jó Isten majd megsegít, ha nem általad, majd másként. — És be sem várva fivére választát, elrohant.

Haza érve elmondta feleségének, hogy mit ajánlott neki fivére. — Isten ments! mit gondolsz? Ha a jó Isten nem segít, amikor a parancsait teljesítjük, csak nem fog boldogítani akkor, mikor a törvényeit megszegjük.

— Igazad volt, Menáchem, hogy ott hagytad őt, — szölt az asszony. — A jó Isten majd megsegít.

Este Menáchem a tanulástól hazajövet elmondta, hogy az előadó ma a következőket fejtegette:

— A sábosz az áldás forrása. Nem azért vagyunk képesek sáboszt tartani, mert hat napon át dolgozunk, hanem fordítva: mivel

megtartjuk a sáboszt, azért áldja meg a jó Isten a hat napi munkánkat.

Menáchem gyerekei nőttek, velük együtt a gondok is. A legidősebb fiu, egy szép, okos gyermek, szőke, göndör hajjal, már »bármiczvó« lett. A Talmudtóra után néhány évig jesivát látogatót. Később az apja szerette volna őt valami jó zsidó iparosnál elhelyezni. Azonban nem talált megfelelő helyet. A szülők már közel voltak a kétségbeeséshez. A sábosz! a sábosz! Ez volt mindenütt az akadály. Végre akadt egy ékszerész, ki a fiut magához vette volna, a sáboszt is koncedálta neki, de nem volt kóser a háztartása. Menáchemek nem haboztak. A jó Isten majd megsegít!... És a jó Isten megsegítette őket. A fiu egy vallásos könyvnyomdászhoz került, hol a teljes ellátáson kívül néha borraivalóhoz is jutott, amit testvéreivel megosztott. Lassanként a többi gyermekek is megnőttek és a szülőknek már segítettek a kenyérkeresésben. A fiuk — a je siva után — mind valamilyen mesterséget tanultak ki és vallásos, derék iparosokká váltak, kik szüleiket mindenkor támogatták.

... Multak az évek. Nemrég találkoztam Menáchemékkal. — No, hogy van, R. Menáchem? — A jó Isten segített. — És elbeszélte, hogy minden gyermeke már családos és eléggé jól megy nekik. Már néhány éve — ugymond — nem engedik, hogy dolgozzak és ellátnak bennünket mindennel. Hála Istennek, nagyon jók, itenfélők a gyermekeim. Én, ugymint fiaim, reggel, este a templomba járunk. Esténként és sáboszkor »siürt«-höz megyek és áldom a Teremtőt, ki megsegített, hogy a sáboszt mindenkor megtarthattam, mert »a sábosz az áldás forrása.«

Löwy Hermann,
 Érsekújvár.

POLLÁK SAROLTA-féle Miracle szeplőkrém, Miracle epeszappan 25 éve a legtekintélyesebb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrásy-ut 38. I. (Párisi áruházal szemben.) Kérjen prospektust!

Történetünkéből

Több, mint hat és fél évszázad múlt el azóta, hogy Spanyolország legnagyobb rabbinikus tekintélye a XIII. században, Rabbi Mose ben Nachman, a Ramban a nyilvánosság előtti hitvitán védelmezte a zsidó vallást. Az erről kiadott könyvecskéje: **ויכוח** csak halvány képét nyújtja annak a nagy harcnak, amelyet a katolikus egyház egyik kiválósága: Penjaforde ellen folytatott.

Rajmond de Penjaforde dominikánus generális, a pápai decreták összegyűjtője, kinek egész gondolkodása odairányult, hogy a pápaságnak és a csalhatatlan egyháznak hatalmát minden világi hatalom fölé emelje, a Ferrer Vicenték, a Capistránok és Torquemadák előfutárja, volt Jayme király gyóntatóatyja. Aragónia királyának sok volt a lelki büne, ezért gyóntatóra gyakran volt szükség és ha nem is cselekedett mindenben a dominikánusok fejének kedve szerint, de zsidók és mohamedánok ügyében szívesen tett neki engedményeket. Penjafortenek egész figyelme arra irányult, miképen téríthetné meg a zsidókat és mohamedánokat.

A domonkosok vezetése alatt álló iskolákban Penjaforde a hébert és az arabot is taníttatta, hogy a prédikáló barátoknak e két nyelvben hathatós eszközük legyen a sikeres térítési munkásságához.

Ezeknek az iskoláknak egyik tanítványa Christiani Pabló egy montpellierit kitért zsidó, volt az első zsidómisszionáriusprédikátor. Utazgatott Délfranciaországban és másutt is, a zsidókat hitvitákra szólította és be akarta nekik bizonyítani, hogy a kereszténység alapítóját emberfeletti lénynek mondja a Talmud is. De mivel hogy missziója kevés, azaz hogy semmi eredménnyel nem járt, Penjafortenek az a gondolata támadt, hogy a királyi udvarban nyilvános hitvitát rendezett Christiani Pabló, és akkor

Spanyolország leghíresebb rabbija, Mózes Nachmani közt, abban a reményben, hogy ha azt sikerül megtéríteni, úgy ennek kimaradhatatlan következménye az lesz, hogy valamennyi zsidó hitközség áttér a kereszténységre. Erre Nachmani idézőlevelet kapott, melyben a király felszólítja, hogy ünnepélyes hitvitára jelenjen meg Barcelonában (1263.).

Nachmani megjelent és akarva nemakarva, megkezdte a hitvitát. Nem feledkezvén meg egy percre sem állásának méltóságáról és a keresztény király jelenlétében ép oly dicsőségesen képviselte a zsidóságot, mint 12 évszázaddal előbb alexandriai Philo, a pogány római császár előtt.

Vita előtt Nachmani kérte a királyt, adassék meg neki a szólás szabadság, nehogy ellenfelével szemben hátrányban legyen. A király ezt megígérte. Mikor erre Penjaforde azt a megjegyzést tette, hogy csak ne használja föl a szólásszabadságot a kereszténység gyalázására, Nachmani méltósággal felelt, hogy ő tudja mi illik és mi nem.

1262. július 4-én kezdődött a 4 napig tartó hitvita a barcelonai királyi palotában. Jelen volt az egész udvar, sok magasállású pap, főrangú nemes, tudós, katonák és polgár. Nagyszámu zsidó hallgatóság is jelent meg királyi parancsra. Nachmani mindjárt a vita elején pontosan körülhatárolta a küzdőteret. Az eltérések zsidóság és kereszténység közt, ugyanolyan számosak, hogy tanácsos lesz kizárólagosan a leglényegesebbeket figyelembe venni. Elsősorban tehát azt a kérdést kell tisztázni, vajjon megjött-e már a Messiás, avagy nem? azután következnek az a kérdés, vajjon a bibliai jövendölés értelmében Istennek, vagy szülőktől származó embernek tekintendő-e a Messiás? végül, vajjon a zsidók vallása az

igazi vallás, avagy a keresztényeké? Ezzel az indítvánnyal a király is, az érdekelt felek is mind megvoltak elégedve. Saját ságos, hogy míg Donin azzal vádolta a Talmudot, hogy káromolja a kereszténység alapítóját, Christiani Pabló éppen ellenkezőleg azt állította, hogy elismeri isteni voltát. Pabló főbizonyítékai agadikus helyekre voltak alapítva, miket Nachmani előre is megdöntött azzal, hogy zsidó a Talmud bibliamagyarázatában csak annyiban tartozik hinni, amennyiben ez a vallási gyakorlatot érinti, az agadikus (allegorikus) magyarázatok csak prédikációknak tekintendők, melyeket ki ki elfogadhat, vagy elvetethet. A messiánizmusra vonatkozólag kijelentette, hogy valamennyi próféta mind azt hirdette, hogy a megváltás idejében emelkedett erkölcsiség fog uralkodni az egész földön és hogy főképpen minden háború és vérontás meg fog szünni. Már pedig a népek közt éppen a keresztények a legharciasabbak, tehát vérontók.

Miután Nachmani három napig méltósággal és bátor őszinteséggel nyilatkozott a kereszténységről, a barcelonai zsidók a domonkosok részéről üldözéstől tartva, arra kérték, hogy szüntesse be a vitatkozást. Lovagok és papok is óva intették, hogy ne ragadtassa el magát őszinteségétől. Egy tekintélyes franciskánus, Fray de Genova, aki féltékenységgel nézte a domonkosok nagy befolyását a királyra, szintén rábeszélte, hogy szüntesse be a vitát. A keresztény polgárság is érdeklődött a zsidók iránt és szerették volna elejét venni az izgatásoknak.

Nachmani közölte ezt a tényt a királlyal, de minthogy ez utóbbi ragaszkodott a vita folytatásához, folytatták a szellemi harcjátékot. Végül Nachmani teljes diadalt aratott, mert az ő talpraesett cáfolataival szemben Pabló tehetetlen volt.

Hol nyaraljunk?

SIÓFOK

fürdőtelepen, Bathányi-utca elején orth. kóser Penzió és Étterem **BLAU JÓNÁS** személyes vezetésével, megnagyobbítva minden komforttal, megnyitott. — Kétféle házikoszt. pontos kiszolgálás. Strandtól, vasutól 2 perc. — Referenciák: bpesti orth. izr. hitk. rabbiságánál. — Előjegyzések: Budapesten Blau butorület. Podmaniczky-u. 18. Tel. 126-96, vagy Siófokon Blau penzió, Bathányi-utca 6.

Luhashowitz

világfürdő **Miramare szigorúan orth. kávéház és vendéglő** Híres az elsőrangú házikosztja által. — **40 elegáns szoba**, vízvezetékekkel, erkéllyel, fürdőszobák. — Legszébb fekvés. 3 percre nyire a parktól. — Szolid kiszolgálás. Mérsékelt árak. **Fischer Juda** vendéglős Pozsonyból, (R. Majse Tajvije z. c. I. fia) **LUHACOVICÉ**, C. S. R.

Jüdisches Kinderheim

St. Moritz.
1800 M. über dem Meere.
Streng rituell.

Sonnen- & Liegekuren. — Schulanterricht im Hause. — Prospekte erhältlich.

Balatonbogláron orth. kóser penzió, gyönyörű parti villában

(2 perc a strandtól) özv. Tauber Adolfné személyes vezetése alatt. Érdeklődni Budapesten telefonon J. 422-52 és a helyszínen Balatonbogláron a „Három a kislány” penzióban.

Divatköltőde!

Javításokat elvállalok. **Oppmann**, Kisdófa-u. 9. — (Szombaton zárva.)

WEISZ LIPÓT uri-szabó

BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 31.

Műhelyemben a legkényesebb ízlést is kielégítő férfiruhák

elsőrendű kivitelben

ב ל י ש ע ט נ ו

előnyös áron készülnek! — Több rendelés esetén vidékre is megyek!

Nagymaroson

Ferencz József-u. 36. sz. Elismert kitűnő, izletes orth. כ ש ר

házi ebédkoszt

esetleg 1-2 személynek teljes penzió kapható. — Bővebbet: **Schwarz Ignác L.** lakodalom és egyéb diszabédek vállalkozójánál, Budapest, VII., Dob-u. 35.

Israelers orthodox

כ ש ר

Restaurant

Bad Trencsénteplic

(Slovakia) vis-à-vis der Elektrischen Haltestelle ist seit 1. Mai im Betrieb. Für erstklassige Küche und solide Bedienung gesorgt.

Erdőbénye

fürdőtelepen kóser konyha, Goldstein debreceni orth. kóser vendéglős vezetése alatt megnyitott.

A régi, ismert abbáziai

Tauber penzió

orth. kóser mely a legkényesebb igényeket is kielégíti 50 komfortos szobával.

Siófokon megnyitott.

קניעטעל עמרה מאבריק
אין מינסטעס וילבערעם אלמאק
כינא-וילבער ערצינג
Tettelbaum Márton úszó
Sátorajauhely, Rákóczi-u. 27.
אויסגראנגע עמ עמרה רעפארמורע ווערען
אויך פער פאסט מאקסט ערלעדיגט.

Schück

orthodox fiuinternátus
Budapest, Kertész-u. 32.

Bennlakó diákok szeretetteljes gondozásban részesülnek.

VÉNUS

ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hechszerével ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-
utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest” 161.

Csodaszép

parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hölgyfodrász
Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999-10.

Wesilla mosás a legideálisabb

Pályázatok

Keresetetik egy oly kis családost, szigoruan vallásos egyén, ki családtagjaival együttesen két péküzem kasrusza felett mint másziach felügyelne. Ajánlatok — fizetési igények megjelölésével és vallásosságát igazoló okmányok másolatával Jungreiszf. rabbib, Csenger, cimre küldendők.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetit házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetit szigorú diszkreció mellett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely, Kossuth Ferenc u. 3.

28 ÉVES szolid, szorgalmas, szombattartó iparos fiamat megnősíteném vallásos, jó családból, 20—22 éves csinos leánnyal, 4000 P. hozományjal. Lehet vidéken is, hol önállósíthatná magát szakmájában és mellékesen egy szatócs üzletet is nyitna. »Szolid« jelleg.

FIATAL rőfőskereskedő, kinek kimutatható 1200 P. havi jövedelme van, vallásos családból nőstül ne. Ajánlatokat »Mazeltov« jellegére.

21 EVES jómegjelenésű fiam részére szombattartó vidéki kereskedésben gyakornoki állást keresek, ellátásáról gondoskodom. Cim a kiadóban.

ÁLLÁSALAN könyvelő állás keres szombattartó cégeknél. Bármely más irodai munkát és önkönyvelést vállal. Cim kiadóban.

KERESEK egy korrekt, fiatal tanítót tanyára 3 gyermekhez. Megkivánom polgári iskola, német, valamint chümes rási tanítását. Havas Hermann Békéscsaba.

TANONCNAK FELVESZEK vallásos, jómodoru lehetőleg árva fiut teljes ellátással, családi bánásmóddal. Bleier sablongyár, Szolnok, Kápolna ucca.

ZSIDÓ nevelőnőt I. polgárista leányomhoz és I. elemista fiamhoz keresek ki perfektül tud németül Rubinstein Mórné, Velké-Sarluy, (Nagysalló) Szlovenczkó.

BUDAPESTRE, v. környékére valóságos házba, perfekt házvezetőnő ajánkozik, hol cseléd van, társalkodónőnek, esetleg fürdőbe kísérlőnek. »Megbízható házvezetőnő« jelleg.

JOBb családból való vallásos leány, ki a háztartásban teljesen jártas, ajánkozik jó vallásos családhoz. Cim: válaszbélyeggel »Háztartás« jellegre a kiadóban.

ORTHODOX házhöz ajánkozik gyermekek mellé egy szolid leány, ki háztartásban és varrásban is jártas. Cim »orthodox« jellegre válaszbélyeggel, a kiadóban.

AKINEK DRÓSERA szüksége van, forduljon hozzám bizalommal. Bármilyen alkalmi beszédet szerkesztek tetszés szerint héber, német és magyar nyelven, diszkreció mellett. Reichenberg Fülöp hitoktató, Pápa. Gyurác Ferenc u. 14.

KERESKEDELIMIT végzett 16 éves leányomat üdülés céljából nyaralóba vagy kellemes vidékre küldeném, hol a gyermekek játszópajtása lenne. »Jó családbeli« jelleg.

Mindenféle nyomtatvány legolcsóbban beszerezhető Schwarz Lipót motorüzemi könyvnyomdájában Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!

FIATAL orth. leány gyermekek mellé állást keres. »Főzés-varrásban jártas« jellegre.

MAGÁNYOS egyénnek megfelelő üzlet, mely 120—150 pengőt jövedelmez tisztán havonta, bevőkkel, berendezéssel és áruval 800 P-ért átadó. Szakértelem nem szükséges. Előnyös állásban levő férfi feleségének is mint mellékület. Szives megkereséseket »Szigoruan orthodox« jellegre a kiadóba kérek.

KERESKEDELIMIT kitűnően végzett fiatal leány szombattartó állást keres. »Szerény igényű« jellegre.

BUTOROZOTT szoba, családnak vagy fiatalembernek 1 ére kiadó. Cim: Weisz Gyula, VIII., Szentkirályi-u. 4. I. em. 10.

PARÓKÁT tartós hullámokkal (präparált) hajból legolcsóbban készit Teitelbaum Helén, Miskolc Szentpályi-u. 1.

MESZ, hófehér, fíval égetett, (Élesdinél szebb); TÚZIFA, mindenféle tűzifa kapható, Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

JUHTURO ORTH. KÖSER, naponta friss, minden mennyiségben leszállitva. Első Debreceni Turógyár. Debrecen, Darabos utca 20. szám.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírközemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

החיים közörsülését és tükörfényesre polirozását, gyertyatartók, disztárgyak ezüstözését és nikkelezését felelősséggel vállalja Garfunkel Mór műköszörüs és készizeme Nyiregyháza, Széchenyi-tér 6.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos **GROSZBERG JENŐ.**

Hoffmann és Társa könyvnyomda. Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Földreform és rabbi egyesület

Az Országos Rabbi egyesület, amely Magyarország nem-orthodox rabbijainak túlnyomó részét vallja tagjainak, a mult hétén választmányi ülést tartott, amelynek lefolyásáról nem hivatalos helyről részletes híradás jelent meg. Már maga ez a tény joggal felkelti a figyelmet a zsidó közéletet gondolkodóan néző előtt. Az egyesület rabbi tagjainak igen kifejtett érzékük van a sajtó iránt, egyrésztük következetesen igyekeznek azon, hogy nevét legálább egyszer hetenként kinyomatva lássa s így hát felmerül a kérdés dilemma formájában: vagy szükségesnek tartják a nyilvánosság informálását, akkor adjanak hivatalos kommunikét a történetekről, vagy pedig nem szükséges az informálás akkor az indiszkréció ne egyéni akció útján juttassák nyilvánosságra. És ha valaki azt kérdezné tőlünk, amit minden kényelmetlen megjegyzés után hall a Zsidó Ujság: »má li voloch« mi közünk nekünk, az orthodox lapnak, a neológ-státusquo rabbi egyesülethez? — azt feleljük, hogy az orthodox vonatkozás önmagától adódik, ha látjuk miről volt ott szó többek között.

Az Országos Rabbi egyesület ülésében az orthodox érdeklődést a földreform kérdése körüli tárgyalás igényelheti. A földreform zsidó hitközségi vonatkozása igenis érdekl az orthodoxiát. Tudvalevőleg arról van szó, hogy a földreform során igen sok zsidó egyéntől vettek el birtokot, viszont egy zsidó hitközség sem kapott földet. E tények fulánkját mindannyian érezzük és őszintén óhajtjuk a közéleti béke érdekében a felekezeti egyenlőségnek e téren való megvalósítását. Miután a rettenetes válsággal küzdő hitközségeink szempontjából a kérdés igen fontos, joggal lehetünk kíváncsiak arra: igaz-e, hogy a kérdés ked-

vezően intéződnék el illetékes helyen, ha — az Országos Rabbi egyesület venné kezébe az ügyet? Ilyenem ismételt kijelentések hangzottak el a gyűlésen. Ha ez így van s ezt komoly férfiak mondták, akkor kérnünk kell a kongresszusi irodát, az egész hazai zsidóság nevében, hogy félretéve minden más szempontot adjon al-

kalmat a rabbi egyesületnek az ügy kedvező elintézésére. Hiszen jótékonyági ügyekben a talmud szerint »gódajl hámeásze jajszer min hoajsze« az indítónak nagyobb az érdeme a cselekvőnél, milyen szép volna tehát, ha az iroda a »nagyobb« érdemmel megelégednék s a cselekvést az Országos Rabbi egyesületre bízná!

Hunfalutól Frankfurtig

Mint már jelentettük, Németország legnagyobb önálló orthodox hitközsége, a majnai frankfurti kehiló, főrabbinak választotta Horovitz Jenő hunfalvi főrabbit. Ez a választás a hazai orthodoxia és az egyetemes orthodoxia szempontjából nagyon fontos. Az a regenerációs folyamat, amely a német zsidóság egy részét az orthodoxia felé irányította, nem lett volna lehetséges, ha ötven éve nem táplálták volna talmudtudásukkal olyan férfiak, mint Hoffmann Dávid, a berlini tudós, Ehrenreut Chanoch a müncheni és Breuer Salamon frankfurti orthodox főrabbi. Mindhármán magyarországi jesivákban szerezték tudásukat és Tóra szeretetüket. A jelenlegi német orthodoxiának több vezető rabbijai: Spitzer hamburgi, Klein nürnbergi, Klein Hermann berlini rabbik stb. stb., ugyancsak Magyarországból jöttek. Frankfurtnak konzervatív rabbija után immár a város orthodox főrabbiája is a magyar jesivák neveltjei sorából kerül ki. Ebből szűrjük le azt a tanítást: a magyar jesivák az egyetemes zsidóság szellemi erőtartálya s Tóra-rezervoárja s mint ilyen ápolnunk fejlesztenünk s megerősítenünk kell. Az egyetemes orthodoxiát pedig joggal felemelőleg érinti az a körülmény, hogy amikor Németországban minden községeknek doktor rabbija van,

a legnagyobb orthodox hitközség, a frankfurti, elteltett ettől a külsőségtől, amikor hamisítatlan orthodox atmoszférában élő férfit keresett és talált. Az új főrabbi az orthodox talmudtudós számára nemcsak a kiváló embert jelenti, hanem azt a férfit is, akinek megdicsőült nagyapja, a hunfalvi gaon s cádik Rabbi Semuel Rosenbergről méltónak talált arra, hogy utódja s jesivájának vezetője legyen. S ha megválasztása feletti örömről beszélünk, a hunfalvi jesiva sorsán aggódó fájdalom vegyül bele, biznunk kell abban, hogy a hunfalvi Tóra intézet megmarad a maga erősségében. Sőt! R. Jehudó Ben Beszeró otthagya a szentföldet s elment Bóvelba, a »részölöszó«, a zsidóság vezetője kérelmére. A szentföldi kapcsolat azonban nem szakadt meg nála s hangzott feléje az üdvözlés: »Üdv néked Rabbi, mert lakhelyed Neccivin városában van, de hálód kiterjed Jeruzsálemig.« (Peszóchim 3.) Horovitz főrabbi is a jesiva szent földjéről indul a nyugateurópai orthodoxia kiváló őslopatja (neccivin) magában foglaló községbe. Üdv neki, ha Frankfurt és Hunfalv között hidat fog verni, ha »hálója kiterjed Hunfaluig«, ha a nagy hitközség anyagi eszközei és volt jesivája szellemi értékei között áldáshozó kontaktust létesit a Tóra zsidóság javára.

Csak Goldberger-festőt kérünk!

GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT

Összes gyártmányal, ugymint:

kékfestő karton, frenche, creppe, gyapju és pamut-delain, cloth, serge, valamint sima és nyomott

Bemberg-selymek, barchet-flanel, valamint fejkendők kizárólag kereskedők részére kapható

Reiner Károly Részv.-Társ.

textiláru bizományi nagykereskedésében

Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

Börgönyec: Reingold. Tel.: J.392—